

**SVETOVNO
DNEVNO
SLOVENSKO
LETNIKO**

•POŠTNINA•PLAČANA•V•GOTOVINI•

**LE
ISTE PO
DOBA
MIL
SLOVENE
SKO MIL
DINO**

LETNIK XXXII

1930/31.

ST. 7.

Vsebina sedmega zvezka.

	Stran
1. Risba	161
2. Dr. Ivan Lah: Jančkova Velika noč	162
3. Piruhi	166
4. Gustav Strniša: Čudežno velikonočno jajčece	167
5. Vinko Bitenc: Velikonočna bajka. Pesem	169
6. Josip Pavčič: Pomlad svatuje. Skladbica za klavir	170
7. † Srečko Kosovel: Burja. Pesem	171
8. Alfonz Gspan: Oblaki. Pesem	171
9. Vinko Bitenc: Zgodba o nebogljenki Lojzki	172
10. F. Palnak: Jež-dirkač. (Po narodnih)	174
11. Lojze Poljanec: Repa. (Šaljiva ruska pravljica)	177
12. Platina, najdražja kovina	178
13. Muha — najhitrejšje letalo	179
14. Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke „Kaške“.) Iz poljščine prevaja dr. Rudolf Molè, ilustrira Mirko Šubic	180
15. Jelena Bilbija: Miss Ekspres	184
16. Dr. Anton Debeljak: Pa Belalang. (Malajska pripovedka)	187
17. Razvedrimo se!	190
18. Kotiček gospoda Doropoljskega	192
19. Iz mladih peres. (Prispevki „Zvončkarjev“.)	Tretja stran ovitka.
20. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka.

Pokažite in priporočite „Zvonček“ svojim znancem! Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo vsebina našega lista.

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin v Ljubljani. — Izdaja Konzorcij »Zvončka« (Dr. Tone Jamar). — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

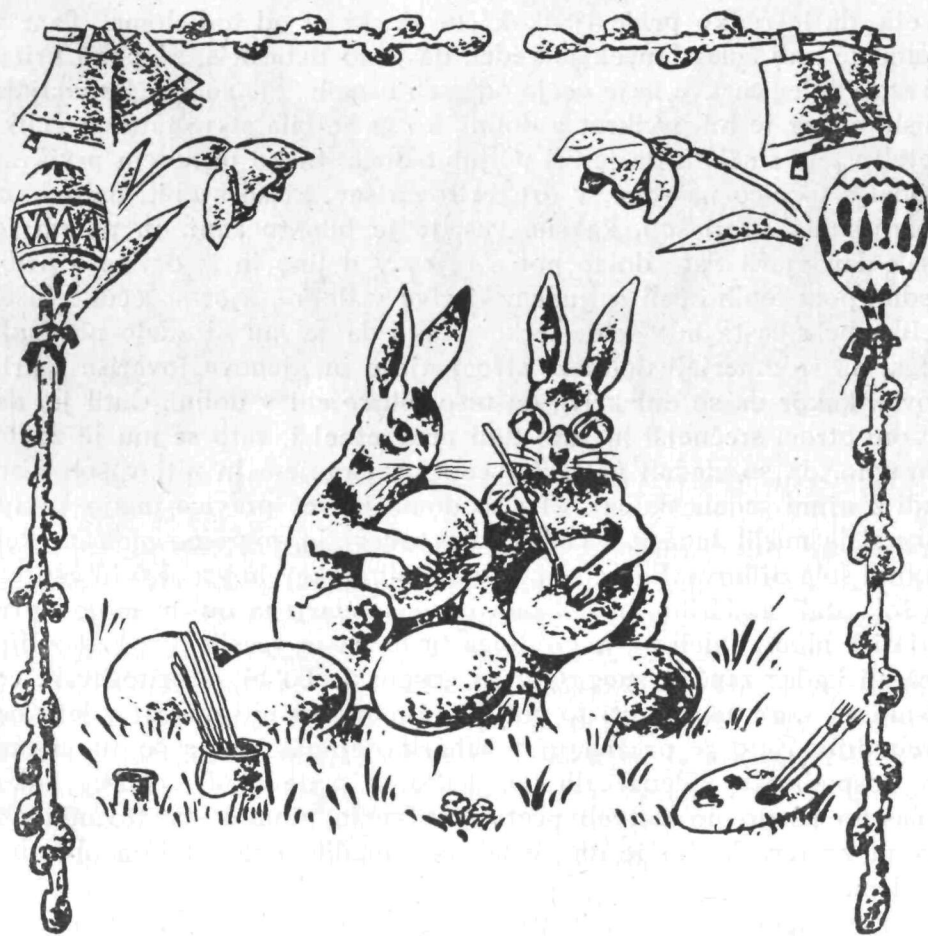
ZVONČEK

LIST · S · PODOBAMI · ZA · SLOVENSKO · MLADINO

Štev. 7.—XXXII.

Marec 1931.

Dr. IVAN LAH:

Jančkova Velika noč.

Janček je bil doma na Hribu, skoraj celo uro od vasi, ki je ležala v dolini, kjer se je nad belimi hišami dvigala visoka cerkev z rdečim zvonikom, ko da je kraljica vsej okolici. Janček je pogosto gledal z višave na vas, na tisto pisano množico streh in na visoki zvonik, posebno ob praznikih, ko je nad dolino odmevalo sladkootožno zvonjenje, razlegajoče se od vrhov kakor visoka, slavnostna pesem, objemajoča vso pokrajino. In celo preko vrhov se je zdelo, da segajo ti glasovi in se tam srečajo z onimi, ki prihajajo od daljne cerkve, ki jo je Janček videl ob jasnih dneh in čul zvonjenje, če je vel veter od juga. In nad vrhovi so se izgubljali ti glasovi visoko nad zemljo, kakor da odhajajo v nebo.

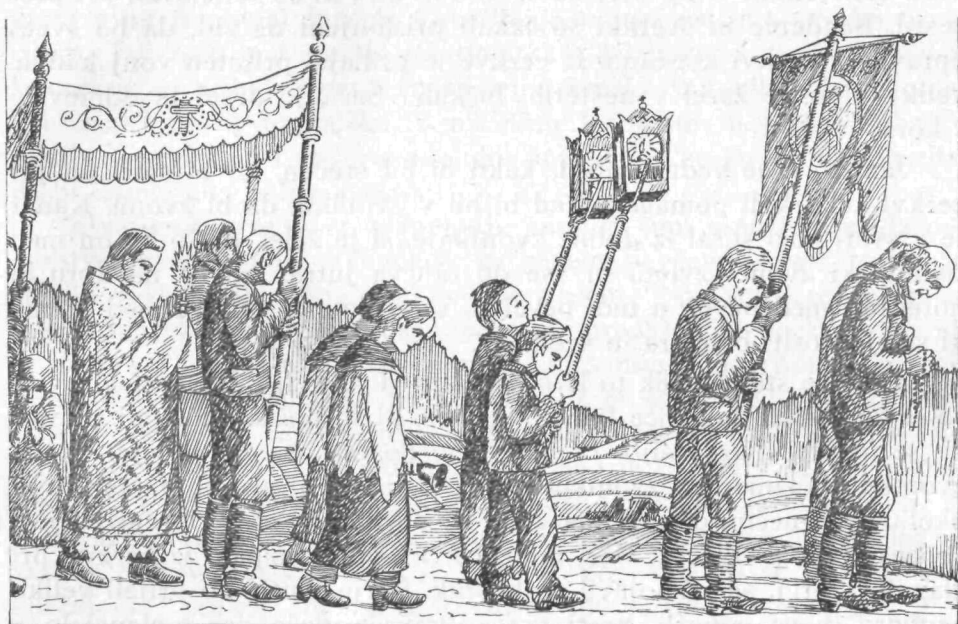
Že v tisti prvi mladosti je Janček rad gledal na dolinsko pokrajino in blagroval ljudi, ki živijo blizu cerkve, kjer je vse drugačno življenje kakor na samotnem hribu, kjer stoje samo tri hiše, daleč od sveta, da le redko pride tja kak človek, ki ni od tod doma. Tam v dolini je tudi šola; Janček je vedel, da je to tista hiša, z opeko krita, ki stoji poleg cerkve in je večja od vseh drugih. Tje so Jančku uhajale misli, odkar je bil prvikrat v dolini, ko ga je bila stara teta na veliki petek vzela s seboj, da je šel poljubit Boga. In ko je potem prvikrat stopal s torbico na rami, v družbi tovarišev, ki so se bili nabrali iz bližnjih hiš, proti šoli, kakšno veselje je bilo to zanj. In potem je vsak dan meril tisto dolgo pot s hriba v dolino in iz doline v hrib, vedno poln lepih misli o ljudeh, ki živijo v dolini, kjer so čedne hiše, velika bela cesta in visoka cerkev, tako da se mu ni zdelo nič čudnega, da so zmerjali dolinski otroci njega in njegove tovariše s hribovci, kakor da so oni krivi, da niso bili rojeni v dolini. Čutil je, da so oni otroci srečnejši in zato tudi prevzetenjši, zato se mu je zdelo naravno, da so gledali na hribovce s preziranjem in niti v šoli niso radi z njimi sedeli skupaj. »Tu so doma in več pravice imajo kakor mi,« si je mislil Janček. »Tudi če nas zmerjajo, moramo molčati, ker je tudi šola njihova. Pa ne samo šola, tudi cerkev in vse. Ko bi cerkev in šola stali na Hribu, bi bili tam mi gospodarji in oni bi morali prihajati k nam. Videli bi, kako dolga in težka je včasih pot, kadar lije dež ali kadar zapade sneg. Oni so gosposki. To bi se pritoževali, če bi morali vsak dan hoditi to pot, ki je morebiti niti enkrat v letu ne prehodijo. Zato je prazna njih baharija, ampak doma so tu in oni so gospodarji.« Gledal jih je, kako se pode okoli cerkve, kako oblastno ležejo po lestvah proti zvoniku in nimajo spoštovanja do svetih krajev, ki jih je on gledal od mladih nog s takim občudovanjem.

»Vsega imajo dovolj in preveč,« si je mislil Janček, »in ničesar ne spoštujejo, ker jim je vse preblizu.«

Tudi oba ministranta je poznal. Hodila sta še v šolo in nič se ni videlo, da bi bila boljša od drugih. Janček ju je blagroval v svojem srcu.

»Ko bi bil jaz tako srečen, da bi ne bil doma na Hribu, lahko bi postal ministrant...«

Vedel je, da smejo ministranti tudi zvoniti in potrkavati. Oni lahko gredo v zvonik prav do zvonov in prav do cerkvene ure in celo do malih lin, če hočejo. Tam mora biti čuden razgled! In v zakristiji so kakor doma, ob praznikih pa so oblečeni v rdeče halje in svetlobele koretlje, imajo z zlatom obrobljene ovratnike in včasih celo bele rokavice.

»Ko bi bil jaz ministrant,« si je mislil Janček, »bi bil najsrečnejši človek na svetu.«

Videl je ministranta pri velikonočni procesiji, kako sta hodila tik pred nebom in pozvanjala izmenoma s svojima zvončkoma, da se je zdelo, kakor da je to zvončkanje najbolj sveta pesem, ki spremlja Boga na njegovi poti iz cerkve med zelenimi polji.

Pred ministrantoma sta hodila dva dečka, ki sta nosila svetilnice, visoke zlate svetilnice na rdečih drogih. Tudi ta dva sta bila iz doline. Srečna ministranta, srečna dečka! A Jančku se je zdelo, da se niti ne zavedajo svoje sreče. Tako neresno in brezmiselno so stopali pred nebom.

Velika noč se je zdela Jančku vsako leto lepša. Takrat prvič, ko je prišel s teto v novi obleki v dolino, še ni razumel vse te lepote. Stopal je v prvih vrstah za cerkovnikom, ki je nosil velik star križ in molil rožni venec s počasnim, zategnjenim glasom. Zadaž daleč so

bila bandera, ministranti z zvončki in svetilnicami, nebo in cerkveni pevci, da se je le redko čulo v prve vrste zvončkljanje, ako je cerkovnik nekoliko prenehal s svojo glasno molitvijo. Vsako leto je bilo tako, kajti teta je vzela Jančka s seboj samo zato, ker je obljubil, da pojde v prvih vrstah in bo molil. Res bi bilo lepše, ko bi stopal kje zadaj ali pa poleg tete, ki se je vsako leto pohvalila, da si je priborila mesto tik za nebom. Toda Janček je spoznal, da ima teta prav, kajti videl je dečke, ki so stopali iz vrst in se gnetli okoli bandera, da so motili procesijo. Nekateri niti molili niso.

Toda vsako leto, preden se je začela procesija, je stal Janček pred cerkvenimi vrati, kjer so se zbirali oni, ki so sodelovali pri procesiji. Banderce in svetilki so čakali prislonjeni na zid, da bo sveto opravilo v cerkvi končano. Iz cerkve je prihajal prijeten vonj kadila, veliki oltar je žarel v neštetih lučkah, bučanje orgel je odmevalo s kora.

Janček si je vedno mislil, kako bi bil srečen, ko bi smel on pri cerkvi kakorkoli pomagati. Rad bi bil v zvoniku, da bi zvonil. Kadar je v sveti noči slišal iz doline zvonjenje, si je želel, da bi bil on med tistimi, ki zvone; zvonil bi vse do ranega jutra. Ali pa na koro bi hotel biti med pevci; a tudi pevci so sami dolinci. Ali pa med onimi, ki smejo nositi bandera in svetiljke.

Tako je stal Janček to leto zopet pred cerkvijo. Iz stranskih vrat so se že vsipale množice fantov in mož, ki so počasi odhajali na vas, da se uvrste v procesijo. Iz cerkve je donela pesem: aleluja. Veliki zvon se je razmajal v zvoniku in njegov mogočni glas je napolnil vso okolico z brnečim donom; na griču so počili prvi streli iz možnarjev. Procesija se je začela. Med množico, ki se je vsipala iz cerkve pri glavnih vratih, se je pojavil cerkovnik. Štirje fantje so prijeli veliko bandero in ga odnesli proti vasi. Bleščeče-rdeče je zaplapolalo v jutrnjem solncu. Na njem je bila slika od smrti vstajajočega Krista in nad njo napis: Vstal je, aleluja!... Iz cerkve je odmevalo petje. Iz vseh izhodov so vreli ljudje proti vasi. Tudi Janček je čutil, da bi moral oditi v prve vrste, a ostal je še nekaj časa, dasi ga je tok množice vlekel s seboj. Mož z rdečim velikonočnim bandercem v rokah je že stal pri vratih. Cerkovnik je zbegano tekal sem ter tje. Dvoje svetiljk je še stalo prislonjenih ob zidu. Janček se je izmotal iz množice in stopil prav k zidu.

»Kje pa sta?« je izpraševal cerkovnik in se oziral po množici, kakor da nekoga išče.

»Jaz sem tu, onega pa ni,« se je oglasil deček, ki je prijel svetiljko. Zvončkljanje v cerkvi je prihajalo vedno bliže.

Štirje možje so dvignili nebo.

»Na, fant, primi!« je rekel cerkovnik in prijel trdo Jančka za rokav.

Janček je bil tako presenečen, da se je komaj zavedel, da veljajo te besede njemu.

»Na, primi in nosi — najbrže je zaspal, lenoba,« je rekel cerkovnik in pomolil lepo zlato svetilnico na rdečem drogu Jančku v roke.

Kakšna sreča! Kakšna čudovita sreča! Janček je dvignil svetilnico in se pridružil svojemu tovarišu, ki je bil samo za spoznanje večji od njega. Procesija je že šla po cesti. Videla se je dolga črna vrsta, vijoča se iz vasi med zelenim poljem, in že se je pomikalo tudi veliko bandero, vihrajoče v lahнем jutrnjem vetru. Za njim so se vsipale nove množice. In zdaj je že zaplapolalo malo rdeče banderce in za njim je stopal Janček s svetilnico v roki vštric s svojim tovarišem. Tik za njima sta šla ministranta z zvončki in za njima nebo. Iz cerkve so prihajali pevci in za njimi ženske v novih židanih oblekah, vse lepe in prazniške, z mašnimi knjigami in belimi robci v rokah. Napolnile so ves prostor okoli cerkve in se gnetle okoli neba, da bi dobile čim boljše mesto.

Zvonjenje zvonov in plapolanje bander, šum množice in glasovi molitve, zvončkljanje zvončkov in pesem pevcev — vse to se je strnilo v veličastno lepo velikonočno pesem — in sredi te pesmi je stopal Janček prvič v življenju, ne tam spredaj med dečki in starci, ki mrmraje molijo rožni venec za dolgočasnim cerkovnikom, ampak tu sredi vse procesije, tik pred nebom, kjer se blagodoneče družijo glasovi zvončkov in pesmi v čudovit slavospev vstajenja — in Jančku je trepetalo srce od radosti. Prvič v življenju se mu je nasmehnila sreča, da je smel sodelovati pri cerkveni svečanosti, on, ki je bil hribovec in je moral vedno od daleč gledati druge in jih blagrovati za njihovo srečo. Stopal je resno in ponosno, da se je svetilnica bliščala v jutrnjem solncu, in zdelo se mu je, da je to njegov prvi korak v novo življenje, ko bo mogel dokazati, da so tudi ljudje s Hriba vredni, da nastopajo na višjih mestih.

Procesija je bila dolga. Janček je čutil, da svetilnica postaja težja in težja, toda vzdržal je do konca. Ko so se vračali v vas, so se prvi deli procesije že zbirali okoli cerkve in gledali Jančka... Zdelo se mu je, da vsi kažejo nanj.

»Glejte ga, kako pa je ta prišel do tega, da nosi svetilnico!«

Janček pa je stopal ponosno in si je mislil, da je bilo tako usojeno... Kakor da ga je poklical višji glas...

Ko so prišli do cerkvenih vrat, sta odložila s tovarišem svetilnici ob steno in niti cerkovnika ni bilo, da bi kaj rekel. A Jančku ni bilo za to.

Procesija se je razhajala. Janček je odhitel proti Hribu in se spotoma oziral na dolino in na cerkev in na belo cesto, po kateri je šla prej procesija. Videl je še vedno samega sebe tam v sredi tik pred nebom...

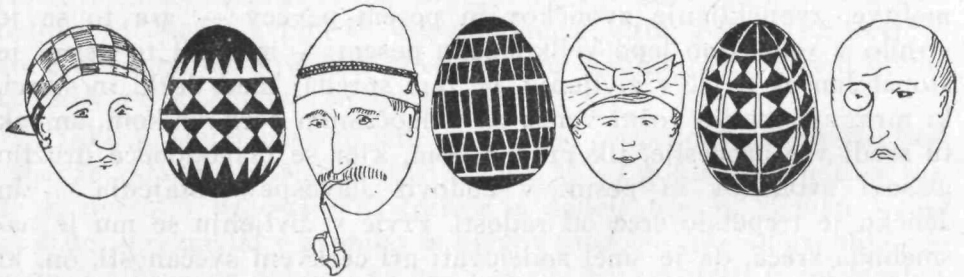
Ljudje so se v gručah razhajali na vse strani. Svečano prazna je ostala vas sredi doline.

Janček je hitel domov, da ne bo nihče motil njegove sreče. Tam z višave je hotel gledati navzdol in uživati ta srečni dan, ko je prvič mogel dokazati, da tudi on nekaj pomeni. In to je bilo, kar si je tako dolgo želel.

Piruhi.

Velika noč je praznik veselja in radosti bližajoče se pomladi, pa tudi praznik Vstajenja Gospodovega...

Največje veselje in zabava v tem času pa je mladini gotovo slikanje velikonočnih piruhov. Jajčeca pa slikajo skoro v vsaki družini drugače. Kdor ima le malo časa, jih pobarva samo rdeče, rumeno, modro, zeleno ali vijoličasto in položi v gnezdece iz trave in dračja eno ali dvoje različno barvanih jajčec, kar napravi tudi gnezdece bolj prijazno in pestro.

Mnogo lepše pa so pisanice, ki so poslikane ali porisane z natančnimi risbami, izdelanimi s pridnostjo, velikokrat tudi s precejšnjim trudom. V nekaterih deželah slikajo piruhe z neverjetno finim okusom in umetnostjo. Pri nas so posebno znane belokranjske pisanice v večih barvah. Tudi v Rumuniji jih slikajo na podoben način v treh ali štirih barvah s prav mičnimi vzorci. Na Severnem Češkem vtarejo v lupino kuhanega jajca mast in jo prevlečejo potem z zelo razredčeno barvo. Ker barva na mastni podlagi ne prime dobro, nastanejo vsled tega na lupini drobne, marmorju podobne maroge in lise, ki dajo pisanici poseben izgled. Zopet drugje imajo navado, da kuhajo najprej jajca v rdeči, modri ali zeleni barvi in vpraskajo v nje z iglo preproste nežne risbe, okraske, črte, kroge in celo pregovore

Velikokrat vidimo tudi piruhe, ki predstavljajo človeške obraze n. pr.: kmečko ženo z naglavno ruto, vaškega pastirja s pipo, plešastega gizdalina z monoklom ali pa okroglolično kmečko dekle (g.e.j risbo!).

Če boste prav pridni, jih boste lahko poslikali kar za celo košarico. Gotovo bo na velikonočno nedeljo na lepo pogrjnjeni mizi košarica z različno, okusno poslikanimi piruhi razveseljevala staro in mlado, posebno če bo dobil vsak navzočih piruh, ki je bil nalašč za njega prirejen in poslikan. Če bodo obdarovanci take dobro mišljene šale razumeli, potem boste imeli gotovo zelo »veselo Veliko noč«.

GUSTAV STRNIŠA:

Čudežno velikonočno jajcece.

Tinček gizdalinček se je šopiril kakor ošabni petelinček:

»Ej! Kako se bom postavil! Velika noč se bo nasmehnila.

Jaz bom stopil na prag v novi obleki, z mehkim kastorcem, z lepimi čevlji! Pa še robček bom imel! Lep svilen robček! Iz žepa mi bo gledal in vzbujal zavist mojih tovarišev!

Piruhe pa bom dobil povsod! Doma, pri stricu, pa še pri dveh tetah! Med piruhi se bodo blesketale lepe, zardele pomaranče, take, ki imajo toliko soka, da se kar pocedi po roki, če jo pričneš majiti.

Pa kolačev, potice in šunke? Toliko bo vsega, da v treh tednih ne bo pojedeno!«

Nejček sabejček* ga je poslušal. Ožalostil se je, ko je čul hvale sanje svojega tovariša. Mirno mu je odvrnil:

»Mi pa ne bomo imeli potic, ne piruhov, ne šunke. O pomarančah niti sanjati ne smem! Mati bodo spekli hlebec belega kruha. Pa tudi bel kruh bo dober! E, rad ga imam, saj zmerom otepamo ovsenjaki!«

Tinček se je zaničljivo nasmehnil in se obrnil od njega.

Nejček je odšel domov. Vedno bolj žalosten je postajal. Nikomur ni zavidal, da se mu je dobro godilo. Vendar mu je bilo hudo, ko se je spomnil, da bosta z materjo otepala za Veliko noč samo močnik. Edini priboljšek bo tisti beli kruhek.

»O, da bi saj dobil par piruhov! Enega bi dal materi, enega bi pa sam imel!« si je dejal.

Kmalu se je pomiril. Dospel je v gozd za vasjo, odkoder je v dila pot k njegovemu skromnemu domu.

Ko je šel skozi svoj ljubljeni domači gozd, je pozabil na vse težave. Veselo je opazoval drevje okoli sebe. Mnoga drevesa so že poganjala brstičje in veselo zelenela. Po tleh so se dramile gozdne cvetke in prijazno kukale iz tal.

Spomnil se je svojih drobnih ptičic. Vse so bile njegove dobre prijateljice! Revček je bil. Samo z ovsenjacom jim je postregel, pa so ga tako rade imele! Sedale so mu na rame. On jim je drobil svoj skromni kruhek in se veselil njihovega radostnega ščebetanja. Kar vse so priletele: kosi, penice, sinice, škorci in drugi gozdni prebivalci, še mali stržek.

Pa tudi poljski ptiči so ga poznali. Kako pač ne? Če je hitel čez njive, je grulil kakor grlica. Oponašal je jerebice in prepelice, da so prihitele. Še slavec in škrjanec sta priletela pokušat njegov ovseni kruhek.

Ko je šel zdaj zamišljen po hosti, je priletel ščinkavec, obsedel pri dečkovih nogah in ga vprašal:

»Žink, čink! Zakaj si danes tako žalosten?«

* Sabejce na Dolenjskem imenujejo uboge gostače.

»O, vidiš ga!« se je vzradostil deček. Saj nisem več žalosten! Le malo hudo mi je bilo, ko sem mislil na one srečne ljudi. Kaj jih vse čaka za Veliko noč! Jaz bom pa moral ostati pri kruhu in močniku!«

»Žink, čink! Tudi ptiči ne bodo imeli mesa in potic, ne pomaranč ne sladčic!« je odvrnil ščinkavec. Hotel je odleteti. Pa se je premislil in zletel dečku na ramo.

»Nejček sabejček! Vedno si bil dober deček! Ko sem lani spremljal svojo družico daleč na jug, sem zagledal na visokem drevesu čudovito ptico. Vsako njeno peresce je bilo druge barve. Njen kljun je bil zlat. Njen glas pa tako čudovit, da smo vsi molčali, kadar se je oglasila.

Pa je prišel zlobnež. Nastavil je ptici limanico. Ujela se je.

Žalostna je čepela na veji in nas klicala:

»Pridite! Pomagajte mi!«

Nihče se ni upal blizu. Vsak se je bal, da bo tudi sam obsedel ujet na limanici.

Zasmilila se mi je ptička, ki je tako milo gledala s svojimi smaragdnimi očmi. Zaklical sem ji:

»Čakaj! Poskusil ti bom pomagati!«

Pozval sem dva svoja tovariša. Skupaj smo zleteli na drevo, kjer je ždela žalostna jetnica. Posvaril sem tovariša:

»Nihče se ne sme preveč približati. Le s kljuni se dotaknimo limanice, ki drži ubogo ptičko! Pograbimo limanico in ptička bo padla iz nje!«

Rečeno, storjeno! Zgrabili smo limanico s kljuni. Ptica je zafrfotala in že je padla na drevo, kjer je rešena občepela.

Mi smo hoteli spustiti limanico v vodo, pa nas je kar vse tri držala.

»Zdaj pa imamo! Kar vsi trije smo vjeti,« smo si mislili in zleteli na visok hrast.

Pod njim se je hahljal studenec:

»Pridite k meni pit vodó, pa takoj vse dobro bo!«

Spustili smo se res na tla. Pomočili smo kljunčke v vodo. Limanica je takoj izgubila svojo moč. Lim se je stajal, splavala je po vodi. Bili smo rešeni!

Na vse to sem že pozabil. Pa srečam nekega dne svojo znanko, lepo ptičko. Prijazno me je pogledala in zažvrgolela:

»Ptiček moj, nisem te pozabila! Rešil si mi življenje. Kraljica ptic sem, ki tod žive. Poplačati ti hočem tvojo dobrotu!«

»Ničesar mi ni treba, lepa ptička! Sam lahko dobim, kar potrebujem, saj sem samo skromen ščinkavec!« sem ji ugovarjal. Ni odnehala:

»Sovražnik, ki me je hotel ujeti, je mogočen čarovnik. Če bi me bil ujel, bi me bil dal v zlato kletko, kjer bi mu morala vedno peti

in nesti jajčeca. On bi pa dobil tudi moč nad vsemi ptiči v naši deželi! Samo ti si bil toli pogumen, da si se upal rešiti me!

Tvoja samica bo znesla spomladi na Veliko noč jajčece. Ne sme ga valiti! Zgrabi ga s kljunčkom in ga vrzi iz gnezda na tla! Pri tem si želi, kar hočeš, vse se ti bo izpolnilo!»

Zdaj, ko je znesla moja samica jajčece, sem se spomnil čudovite ptičke. Pojdi, dam ti ga, pa ga ti spusti na tla! Želi, kar si hočeš!»

Kako vzradoščen je bil deček! Ščinkavec mu je prinesel v kljunu jajčece. Nejček je odhitel z njim domov.

»Mati! Kaj si želite za Veliko noč?« je vprašal dobro mamico.

Ona se je pošalila:

»Želim si, da bi bila naša hišica zidana. V sobici mizo, na mizi piruhov, pomaranč in sladčic. Želim si, da bi bila v dimniku gnjat! Dalje za hišico vrt in na njem polno sadnega drevja!«

»Tudi jaz želim isto!« je kriknil Nejček in vrgel jajčece na tla.

Počilo je kakor da je bil kdo s topom ustrelil. Mati se je prestrašila, da ji je zastala sapa. Nejček se je kar sesedel in zazijal:

Hišica se je stresla, stene so se razširile. Strop se je dvignil. Leseni trami so izginili. Nova, iz opeke zidana stavba je stala tam. Za hišo se je širil prostran sadni vrt. Nad hišo je vstajal dimnik, a v dimniku se je sušila debela gnjat.

Ko se je Nejče nekoliko otresel strahu, je spoznal, da se je res vse izpolnilo. V sobi je stala široka miza, raz katero so se mu smejali piruhi, pomaranče in sladčice.

»Ju-hu-hu!« je zavriskal deček...

Še danes živita on in mati. Če ne verjamete, da je vse to res, ju pojdite vprašat! Poiščite gozd za vasjo! Pojdite po stezici ob vodici! Dospeli boste do hoste. Koncem hoste stoji na parobku nova hišica. Tam vprašajte po Nejčku sabejčku. Priskakljal vam bo vesel nasproti in vam povedal prav vse in prav tako kakor jaz!

Velikonočna bajka.

1.

*Sklonil se je zvonček beli
k sestrici trobentici:
„Dober dan, soseda moja,
no — kako se ti godi?“*

2.

*Kakor vidim, vsa si nova
in veselo se smehljaš.
Kakšno pa že spet novico
nam povedati imaš?“*

3.

*„Ej, nevedni gizdalinček,
zdrami se iz svojih sanj!
Kaj ne veš, da je napočil
zopet nam vstajenja dan!“*

4.

*„Ah, saj res!“ se je začudil
zvonček, mali gizdalin,
v rosno jutro pomladansko
brž zazvonil je: cin, cin.*

5.

*In trobentica zapela
sredi solnčnih je dobnav
Kralju, ki je vstal od smrti,
tih in topel svoj pozdrav.*

6.

*A vijolica pod grmom
je odprla skromni cvet,
vse je klilo, pozdravljalo
dan vstajenja, solnce, svet!
Vinko Bitenc.*

Pomlad svatuje.

Veselo

Jos. Pavčič

Klavisir

mf *f* *ff* *legato*

S pedalom

I. II. B

Konec *mf*

I. II. C

f

Pa pri nas je ko - raj-ža, pri vas je pa

I.

ni, pa pri nas je ko - raj-ža, pri vas je pa ni!

II. D

Sledi B
potem D

mf *legato*

I. II.

Sledi A

Detailed description: The image shows a musical score for a piece titled 'Burja.'. It consists of two systems of music. The first system has a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It begins with a second ending bracket labeled 'II.' and a 'D' time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5. The piano accompaniment in the bass clef starts with a quarter note G2, followed by eighth notes A2, B2, and C3. The second system continues the melody and accompaniment, ending with a first ending bracket labeled 'I.' and a second ending bracket labeled 'II.'. The piano part includes fingerings like 1, 2, 3, 4, 5 and 1, 2, 3, 4, 5. Dynamics include 'mf' and 'legato'. The piece concludes with a final cadence in the piano part.

Burja.

Burja trese našo hruško,   Veje vije, lomi, lomi
vije njene veje —   in se ne upeha —
ah, lepo je biti burja —   ali slabo, slabo biti
veje in se smeje.   slamnata je streha.

Burja strehe vse podere,
polja vsa prebega —
če pa jaz le stol prevrnem,
se že očka krega . . .

† Srečko Kosovel.

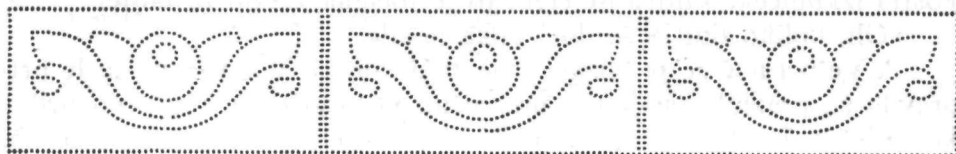
Oblaki.

Črni oblaki,
mračni junaki,
z dolgimi sivimi bradami,
zrejo čez goro
v tiho dolino.

Tam pa oblaki,
stari junaki,
svoja so lica zagledali
v sinji vodici
ob beli vasici.

To so se svojih umazanih lic prestrašili,
sram jih je, pa so odjadrali . . .
Zdaj se jim smeje solnce sladkó.

Alfonz Gspan.

Zgodba o nebogljenki Lojzki.

Vozki predmestni ulici je stanovala stara, revna vdova Marjeta. Preživljala je sebe in svojo vnukinjo Lojzko z borno pokojnino, ki jo je dobivala po svojem rajnkem možu. Včasih je tudi zakrpala kako obleko, poslala staro perilo in nogavice delavskim družinam, ki so stanovale v njenem okolišu.

Lojzka je bila sirota, hči Marjetine hčere, ki je umrla ob njenem rojstvu. Očeta pa ji je zasulo v rudniku nekje na Holandskem.

Tako sta ostali sami s staro materjo Marjeto. Lojzka je bila čudno bledega obraza, velikih svetlih oči, ki so zrle žalostno v svet; venomer je tiho pokášljevala.

Ko so v zgodnji pomladi zacveli zvončki in trobentice po livadah, je rekla Lojzka stari materi:

»Mati, grem natrgat zvončkov in trobentic in jih ponesem jutri v mesto naprodaj.«

Lojzka si je bila namreč zatrdno obljubila, da za Veliko noč mora imeti novo krilce in nove čevlje. In kje naj bi bilo laže zaslužiti denar, kakor pri prodaji cvetlic! Odpraviš se zgodaj od doma v mesto s polno košarico cvetlic. Tam se postaviš ob vogel visoke palače na najprometnejši ulici in ponujaš mimoidočim šopke. »Trije šopki — samo en dinar!«

Imenitne gospe in gospodične se prijazno ustavljajo, prebirajo in kupujejo po enega, dva, tri ali še po več šopkov. Včasih dobiš kar dva dinarja za en sam šopek, ker nekatera gospa ti denar kar podari in si vzame šopek šele na tvojo željo.

Lojzka je izračunala, da bo izkupiček za cvetlice ravno do velikega tedna tako narastel, da si bo mogla kupiti krilce in čevlje. Ni bilo dneva, da ne bi nesla polne košarice cvetlic v mesto.

Včasih uboga Lojzka skromnih šopkov nikakor ni mogla spraviti v denar. Zgodilo se je, da jih je prodala samo nekaj. Žalostna je prišla domov, solze so ji tekle po licih, ko je prinesla svoji babici malenkostni izkupiček. Vdova Marjeta jo je tolažila, da bo že boljše.

»Oh, koliko dni je še do Velike noči!«

A Velika noč se je bližala z naglimi koraki. Vsa narava se je pripravila za praznik vstajenja, praznično razpoloženje, radostno pričakovanje je žarelo v obrazih ljudi, ki so hiteli sem in tja po ulicah.

Na veliko soboto se je bila odpravila Lojzka kakor navadno navsezgodaj v mesto s polno košarico cvetlic. Mati Marjeta je skrbno zavila Lojzki prihranjeni denar v robec, ga zavezala na voz in ji še skrbno naročila, naj pazi, da denarja ne izgubi. Rada bi bila šla sama z njo v mesto, da bi kupila Lojzki zaželeni stvari za piruhe, toda noge so jo tako bolele in dela je imela toliko pred prazniki, da ni utegnila. Lojzka pa ji je tudi korajžno obljubila, da bo lahko sama kupila, kar si je bila že zdavnaj izbrala pred trgovčevo izložbo.

Ta dan je bila Lojzka kupčija bolj slaba. Ljudje imajo pred prazniki pač toliko raznih skrbi, da se malo zmenijo za prodajalke cvetlic po uličnih oglih.

Lojzka je postala nemirna. Kaj, če zapro trgovine in bo ona o Veliki noči brez novega krilca! »Šest šopkov za en dinar!«

Proseče je ponujala mimoidočim šopke vijolic, toda le malokdo se je ustavil, da bi jih kupil. Lojzka je v mislih izračunala, da ji manjka še celih deset dinarjev do potrebne vsote za obleko. Kaj pa, če bi ji trgovec popustil tiste dinarje?!

Lojzka je pograbila košarico s cveticami in jo urno mahnila preko mostu do trgovine. Boječe je stopila noter.

»No, kaj boš pa ti povedala, punčka?« jo je prijazno nagovoril debeluhasti trgovec.

Lojzka je bila od samega strahu vsa zmešana in je komaj izpregovorila:

»Krilce in nove čevlje bi si rada kupila...«

Trgovec se je nasmehnil.

»Pa imaš denar, mala?«

»Imam, pa ne vem, če bo zadostovalo. Mogoče bi mi popustili deset dinarjev... Za to vam pa dam vse te cvetlice, kar mi jih je ostalo v košarici...«

Slučajno je bila tedaj v trgovini neka imenitna gospa. Zasmilila se ji je uboga Lojzka, pristopila je k nji in jo pobožala po licih.

In kaj menite, otroci, kakšen je konec te zgodbe? Nebogljenka Lojzka še nikoli v življenju ni doživela tako veselih velikonočnih praznikov. Bogata grofica, tista gospa iz trgovine, ni imela svojih otrok, in je Lojzko vzela za svojo. Vsega je imela sedaj v izobilju.

Za Veliko noč je dobila lepo novo obleko, čevlje, jedla je sladke potice, pomaranče in druge dobre reči.

Toda na staro mater Marjeto ni pozabila; večkrat jo je obiskala in ji prinašala lepih daril.

Cvetlice pa je imela vse življenje nadvse rada...

F. PALNAK:

Jež-dirkač.

(Po narodnih.)

I.

Jež-dirkač? Ho, ho, dirkač, dirkač, pa še kakšen! Le poslušajte! Čepi tam ježek na parobku in gleda proti polju, kjer baš brusi zajec svoje dolge pete iz kmetičevega zelnika. Glega in gleda, kako jo ubira naravnost proti njemu. Tudi zajec ugleda ježa, pa se mu zazdi, kakor da leži nekakšen posmeh na ježevem obrazu. Ali se posmehuje njemu? Jež njemu? Že tako jezen, da jo je moral odkuriti iz zelnika, kjer je objedal sladko glavico, ga podžge ježev posmeh še bolj. Naravnost pred njim se ustavi in se zadere:

»Kaj gledaš, a? Komu se pa smeješ, a? Znabiti meni, a?«

Jež na to:

»Kaj se jeziš? Gledam pač, kako bežiš. Mislim sem, da znaš hitreje teči, pa vidim, da si zakasnelec. Saj sem videl kmetiča, ki je vrgel oklešček za teboj; komaj za tvoj rep je manjkalo, pa bi te zadel.«

Na, ta je pa za zajca vendarle malo prehuda! On da ne zna teči? In kdo mu to pravi? Kdo se mu to upa reči? Takle jež, ki čepi pri tleh in ga še nihče ni videl, da bi pošteno skočil!? Ho, ho — vzlic jezi bi se bil zajec skoraj zasmel, pa se ni; ker pa take klevete vendar ne more požreti tebi nič meni nič, se zamisli in pozove ježa kar na mestu, naj se poizkusita, kdo zna hitreje teči.

Dobro.

In tako se zmenita, da se jutri na vsezgodaj znajdeta tam za dolgim kmetičevim strniščem in se poizkušata vse dopoldne: kdor večkrat preteče strnišče od konca do kraja in se pri tem ne upeha, obvelja za najboljšega dirkača.

Tako se zmenita in gresta vsak svojo pot: zajec potolažen sam pri sebi, ker svest si zmage, jež pa — hm, ni mu baš lahko pri srcu. Res se je posmehoval zajcu, res ga je izzival, a skraja ni niti pomislil, kaj bi vse moglo biti iz tega. Zdaj se seveda ne more več izmuzniti, a kadar se spomni na zajca, na njegove dolge krake in na njegove skoke — ne, ne, prav nič lahko mu ni pri srcu.

Domov pride prav zaskrbljen, in ko ga mati ježevka povpraša, kaj mu je, ji prav skesano pove, kako se je posmehoval zajcu in kako ga je izzival in kakšne sitnosti da ima zdaj od tega.

»Prav ti je!« mu zabrusi mati, ga pošteno ošteje za njegovo prešernost in še pravi: »Le brusi zdaj pete z zajcem! — Oh, saj pravim; same skrbi so s teboj! Prav privoščila bi ti, da te zajec premlati, ne samo prekosi, ti seme ti!« Takole ga obdela pa vzdihne: »Oh, če bi ne bil jež!« Saj to pa je ravno tisto: ježeva mati je kar spoznala, da tu ne gre le za čast njenega neugnanca, marveč za čast in slavo ježevega rodu! To čast — pa je sklenila — da mora rešiti. Zato je mislila in premislila — na koncu koncev pa skleneta z ježem za drugi dan ukano.

Drugo jutro pridirja zajec na vsezgodaj na konec strnišča. Jež je že tam.

»Zdaj pa le na tek!« pravi zajec: »nič ne izgublajva besed. Kakor sva se domenila, tako bodi: Dirjavja po strnišču gor in dol, in kdor ga preide večkrat in se ne upeha, ta zmaga.«

»Dobro,« odvrne jež, pa si ne more kaj, da ne bi oplazil zajca z besedo: »Kar začniva, da vidimo, za kom bodo bolj zaostajale pete!«

»Ha, ha,« se zasmeje zajec, ne reče pa nobene. Kar nategne se, povesi ušesa in izbulji oči, pa zdrvi, kakor bi ga veter nosil.

Kaj kmalu se ustavi na drugem koncu strnišča, se obrne in zakliče:

»No, ježek, zbadljivec, kje si?«

»Kar tukaj,« se oglasi jež poleg njega in še pravi: »Glej ga, zajca dolgo-petega! Kaj le tako zaostajaš, da te moram še čakati?«

Huje zbodejo zajca te besede kakor bi ga mogel zbosti jež s svojimi bodicami. Pa pogoltno jezo in odvrne: »Hajdi, teciva drugič!«

In spet se zaleti in zdrvi preko strnišča, pa glej — še ni prav na koncu, že vidi, kako ga jež zopet čaka. Pogleda debelo, kakor zna pogledati samo zajec, vendar ne reče besede; kar obrne se in zdirja nazaj, a glej — na drugem koncu že zopet jež.

»Hm, kako je to?« se začudi zajec. »Tu jež, tam jež — saj vendar bežim, kolikor morem.« Prav nič pravadansko se to ne zdi zajcu, vendar ne pomisli na ukano. Obrne se in zdirja spet nazaj, pa naj se je naprezal in natezal še toliko, kadarkoli je došel do konca strnišča, je našel tam ježa.

Tako naprej in naprej. Kdo bi štel, kolikokrat je bilo pretečeno strnišče, zakaj solnce je stalo že visoko in zajcu je bilo že pošteno vroče v njegovem kožuhi. Čutil je, da ne zdrži več dolgo, a jeza ga je prevzela vsakokrat, kadar je došel na konec strnišča in ugledal tam ježa, kako čepi, nič ugret, nič zasopljen, nič upehan; in jeza ga je gonila in gonila, dokler se proti poldnevu ves izmučen ni zgrudil poleg ježa, ki ga je že zopet mirno čakal na koncu strnišča.

»Ne morem več,« vzdihne zajec.

»Ne moreš?« pravi jež, »jaz pa bi še lahko. Tak vidiš zdaj, da znam boljše teči kakor ti?«

»Res je,« se komaj odzove zajec, tako je ves brez sape.

»In da sem boljši dirkač ko ti?« nadaljuje jež.

»Boljši,« sopiha zajec.

»Tako. Zdaj zbogom in pojdi ter razglasi vsepovsod, da sem te premagal v teku. Drugič pa se ne spuščaj več z ježem v dirko!«

To rekši se odpravi jež po strnišču, kjer ga je na drugem koncu čakala mati ježevka. Veselo se zakrohočeta in se smejeta ubogemu zajcu, ki je vse dopoldne tekal od ježa k ježevki in od te nazaj k ježu; ta dva sta čepela vsak na svojem koncu strnišča, zajec pa je mislil, da dirka kar z enim ježem. Taka je bila ukana, ki jo je bila naumila ježeva mati za čast ježevskega rodu; in zdaj sta se jež in njegova mati veselila svoje ukane in se prevzemala v časti, zakaj zajec je res raznesel vsepovsod glas, da je jež najboljši dirkač med živalmi.

II.

Jež najboljši dirkač?

Živali so čule to vest, a vse je niso mogle verjeti. Nikakor je ni mogla verjeti srna, tako ponosna na svoje vitke noge in svoje brze, drzne skoke. Zato se odpravi k ježu samemu. Najde ga, ko sedi na bregu, pa ga pobara kar naravnost:

»Jež, kaj je res, da si ti najboljši dirkač med živalmi?«

»Pravijo,« se potuhne jež.

»Pa kako in kako?« zvedavo izprašuje srna.

»No, tako in tako,« odgovarja jež; ker mu pa le ni dalo, da bi kar zamolčal svojo slavo, pove srni vse na drobno, kako sta se dala z zajcem tam na strnišču. Le tega ne pove, kako sta z materjo zajca ukanila.

»Na strnišču?« vpraša srna; »na ravnem?«

»Na ravnem, da.«

»Čakaj, ne boš! Jaz sem hitrejša ko zajec, znam prav tako teči navkreber kakor z brega, česar zajec ne zmore, in ga posekam tudi na ravnem. Zato se moraš poizkusiti še z menoj in moraš mene prehiteti in upehati, če hočeš, da te priznam za najboljšega dirkača.«

»Hm,« pravi jež in ne reče prav nič drugega. Ali pred takim nasprotnikom, kakor je bila srna, mu kar zagomazi po koži in še dobro, da je drgetal pod bodicami, in srna ni mogla videti, kako ga je spreletelo.

»Pa kar takole se bova,« nadaljuje srna; »z brega dol se bova.«

»Hm,« se oglasi jež, ki mu je pač bilo tesno, zlasti še, ker ni tu matere ježevke, da bi si zopet kaj izmislila. Vseeno tega ne pokaže in prav junaško povzame: »Kedaj bi se pa?«

»Kar precej, če ti je prav.«

»Dobro, kar začniva!«

Srna nategne noge, potegne život in se slepo v največjem diru zaleti navzdol. Jež pa se zvije v klopko in se kotali z brega, misleč: »Kar bo, bo, in kakor bo, tako bo.«

Srna beži in beži, pa ne vidi orjaškega hrasta, ki stoji ob poti. Bum — trešči naravnost vanj, omahne in obleži. Ko se jež prikotali do hrasta, je že bilo po nji.

»Tako, tako,« reče jež. »Naglica ni prida, kakor pravijo polži. A zdaj, kar je, je. Srna je mrtva, moja čast je rešena, pa še srnje meso je moje, samo mesarja mi je treba, da mi jo razseka. Potem pa imam tudi mesa na pretek.«

V takih mislih se jež odpravi iskat mesarja. Baš pridrvi do njega zajec, ki je nekaj slišal o novi dirki, pa je prišel gledat, kaj in kako. Njemu pove jež, da išče mesarja.

»Ho, ho, mesarja,« se postavi zajec, »kar moje zobe poglej, pa takoj izprevidiš, da boljšega ne najdeš.«

Jež sam pa dobro ve, da zajčji zobje zaležejo komaj za zelje, ne pa za meso, zato se niti ne zmeni za zajčevo bahanje; pusti ga, kjer je, in gre iskat mesarja dalje.

Gredoč opazi lisico, ki je tudi čula o tekmi. No, z botro lisico si jež ni kaj na roko, odkar jo je sredi zime pognal iz lisičine. Zato krene naprej, lisica pa, ki ni vedela, za kaj gre, se odpravi po svojih opravkih na drugo stran.

Tako sreča jež volka. »Ho, ta bo mesar, ta!« pomisli jež; »saj vemo vsi, kakšen je volčji zob.« Povabi ga torej s seboj, da bo za mesarja, in volk se vesel loti posla.

V hipu razčetrta srno, dvigne prvi kos in reče: »Ta bo za mojega očeta.« Dvigne drugi kos: »Ta bo za mojo mater.« Dvigne tretjega: »Ta bo za mojega strica,« in pri četrtem odloči: »Ta bo za mene samega.«

»A za mene?« se oglasi jež, ki mu je sicer volkova skrb za očeta in mater in še za strica res silno godila, ni pa si mogel razložiti, kako naj bi šlo vse to na njegov račun.

»Za tebe?« vpraša volk nedolžno, »i vendar tisto, kar ostane.«

To pa ježu le ne gre v caker, zato volku kratkomašo pove, da ni in da ne bo zadovoljen z njegovo delitvijo. Da naj torej gresta k sodniku.

Volku se zdi njegova delitev kajpada povsem poštena, zato se nič ne brani in pravi: »Mar veš za sodnika?«

»Vem,« odvrne jež; v resnici pa je vedel le za skopec, ki so ga bili kmetje nastavili za volka.

K temu tedaj vodi volka, in ko dospeta tja, jež prav narahlo potrka na nastavljeno železo in kliče: »Gospod sodnik, vstanite!« Ko se nihče ne odzove, potrka še drugič in tretjič, pa vedno prav narahlo, rekoč volku: »Antí veš, da pri taki gospodi ne smeš delati ropota.«

Volku pa ta ponižnost ježeva ni bila nič kaj všeč, zato ga odrine in pravi: »Eh, kaj, tudi jaz znam streči taki gospodi; boš videl, kako hitro se oglasi ta tvoj sodnik.« Tresk — udari volk s taco po železu, ki se kar sproži in stisne volka v klešče. Volk zatuli, da ga takoj začuje najbližji kmet, zgrabi sekiro in hiti nad ujeto zver. Jež to vidi, pa se lepo umakne.

Kmet se loti volka, in ko ga prvič udari s sekiro po glavi, pravi jež: »Ta je za tvojega očeta.« Pri drugem udarcu: »Ta je za tvojo mater.« Pri tretjem: »Ta je za tvojega strica,« in pri četrtem, ko se volk zvali ubit po tleh: »Ta je za tebe samega.«

Tako je ostala ježu čast in slava in še srna povrh.

LOJZE POLJANEC:

Repa.

(Šaljiva ruska pravljica.)

Stari očka je vsadil v svojem vrtičku drobno repo. Ta repica je rastle v toplem solncu in obilnem dežju prav lepo. Izvrstno je uspevala. Poganjala je, da jo je bilo veselje gledati. Redila se je bolj in bolj, da so jo vsi občudovali, in nazadnje je postala večja in debelejša kakor vse druge rastline te vrste.

Ko je popolnoma dorastla in ko je prišel čas, da bi jo pojedli, jo je hotel stari očka izpuliti iz zemlje.

Šel je na vrt, prijel mesnate zelene liste in pričel vleči; toda na noben način — pot mu je že tekel z obraza — je ni mogel izvleči.

Zato pokliče stari očka svojo ženo, babico. Prijela je svojega moža za suknjič, stari oče pa je prijel repo. In oba sta pričela vleči. Vlekla sta in vlekla, toda repe nista mogla izvleči.

Nato pokliče babica očeta. Ta prime babico, babica starega očeta, stari očka pa trdovratno repo. In vsi trije so pričeli vleči. Vlekli so in vlekli, toda repe niso mogli izpuliti.

Nato pokliče oče mamico. Ta prime očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vsi štirje so pričeli vleči. Vlekli so in vlekli, toda repe niso mogli izvleči na dan.

Nato pokliče mati sina. Ta prime mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh pet je vleklo. Vlekli so in vlekli, toda repe še vedno niso mogli izpuliti.

Nato pokliče sin hčerko. Ta prime sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh šest je naporno vleklo. Vlekli so in vlekli, pa niso mogli izvleči trdovratne repe.

Nato pokliče hčerka psa. Ta prime hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh sedem je pričelo vleči, toda repa se ni ganila iz zemlje.

Nato pokliče pes mačko. Ta prime psa, pes hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. Osem jih je vleklo in vsem je bilo vroče! Repa pa je vseeno trdno tičala v zemlji.

Nato pokliče mačka miško. Miška prime mačko, mačka psa, pes hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. Vlekli so... vlekli... vlekli... in — glej ga šmenta! Repo z dolgo korenino, ki se je tako krčevito držala zemlje, so zdaj srečno izvlekli!

O ti presneta miška!

Platina, najdražja kovina.

Letos praznuje ta najdragocenejša kovina stopetdesetletnico, odkar so jo odkrili.

Našli so jo v 18. stoletju v pesku ameriške reke Pinto, ko so izpirali iz njega zlato, in sicer v obliki drobnih zrn, ki so bila podobna srebru, samo da so bila mnogo mnogo težja. Po tem je tudi platina dobila svoje ime, ki pomeni v španščini »srebru podoben«, ker se srebro imenuje »plata«.

S samim odkritjem te kovine pa niso dosegli dosti, ker kovinska zrnca niso bila kemično čista, temveč so jim bile primešane še različne druge snovi in kovine. Zato so učenjaki-kemiki potrebovali mnogo časa in poskusov, da jim je uspelo dobiti čisto platino, ki so jo lahko kovali v paličice kakor zlato. Ta poskus je uspel ravno pred stopetdesetimi leti, v začetku leta 1781.

Kakor smo že rekli, je bilo samo odkritje platine brez pomena, ker v začetku niti učenjaki niti obrtniki niso vedeli, kaj početi z njo. Šele, ko je Anglež Wollastan našel način, kako se more platino kovati, taliti, zvarjati in predelavati, je dobila ta bela kovina svojo znamenitost in visoko vrednost. To je bilo okoli leta 1830., torej pred sto leti.

Pa še takrat je niso dovolj cenili, ker niso bila znana odlična svojstva te kovine. Velike množine platine so našli v sredini preteklega stoletja v Rusiji, toda lahko bi rekli, bila je vsakomur napoti. Zato je sklenila ruska vlada, ko so v takratni prestolici, v Petrogradu, nabrali okoli 450 pudov (približno 180 kg) te težke kovine, da bi iz platine kovala denar — samo zato, da bi se na ta način rešila te tistikrat še malovredne kovine. Za te

platinove novce je pa še napravila izjemo, da jih ni bil nihče dolžan sprejeti. Zato so ljudje sprejemali ta denar z velikanskim nezaupanjem. Leta 1845. ga je Rusija potegnila iz prometa in le nekaj komadov tega denarja je ostalo v zasebnih rokah. Ti so po nekoliko desetletjih postali velika redkost in njihova vrednost je bila kmalu večja kakor zlato. Šele od l. 1858. dalje se je pričela vrednost platine dvigati.

Danes uporabljajo platino v mnogih industrijah, katerim je nad vse potrebna in bi brez nje sploh ne mogli obratovati. Pred vsem je to kemična industrija. Platina se namreč ne topi v nobeni kislini, ki načne in raztali vsako drugo in tudi zlato. Poleg tega ima platina zelo visoko tališče (1755° C) in je treba posebnih pripomočkov, da jo raztopiš. Zato napravljajo iz nje razne lončke za kemične spojine in za talitev drugih kovin.

V narodi se nahaja platina skoraj vedno pomešana z drugimi kovinami, posebno z železom. Pretežno količino platine dobivajo iz Rusije, z Urala (največji kos čiste platine, težak 22 kg, so našli leta 1830. pri Nižjem Novgorodu), potem iz Kolumbije, Kalifornije in Kanade ter z otokov Bornea in Nove Zelandije. Najdišča teh platin so po navadi v olivinskem kamenju in ko se ta krhki kamen v vodi razdrobi, dospejo platinova zrnca v pesek, iz katerega jih izpirajo na sličen način kakor zlato.

Kakšna je platina, gotovo vsi veste; njen sijaj je nekoliko temnejši kakor srebro, je pa veliko težja od zlata. V draguljarski industriji jo uporabljajo za podloge za drage kamne, izdelujejo pa iz nje tudi zapestne ure, ovratne verižice in podoben nakit.

Muha — najhitrejše letalo.

Ameriški učenjak dr. Townsend je predaval na nekem znanstvenem kongresu v Limi, glavnem mestu Peruja, o neki posebni vrsti muhe, ki leti s hitrostjo 360 m na sekundo, oziroma 1296 km na uro. V nekaj manj nego 3 sekundah preleti cel kilometer zračne poti. Ta neverjetna hitrost pa morda ne traja samo malo časa, temveč ure in ure nepretrgoma. Našo zemljo bi v bližini severnega ali južnega tečaja na 40° severne ali južne širine (22.000 km) preletela v 17 urah. Če bi se spustila ob 4. uri zjutraj iz Newyorka, bi bila ob 12. uri v Pekingu, glavnem mestu Kitajske, ob 4. uri popoldne v Carigradu, ob 5:30 v Madridu in ob 9. uri zvečer zopet v Newyorku. Hitrejšega živega ali neživega mehničnega letala si sploh misliti ne moremo. Divja raca napravi na uro komaj 160 km — toda njena povprečna brzina je veliko manjša; poštni golobi letijo z brzino 50 do 80 km na uro; velike ladje-križarke napravijo v istem času 45 km; rušilci 70 km, motorne ladje do 130 km, najhitrejši brzovlaki 190 do 200 km, najbolj urna letala 400 do 450 km — toda ta neznatna muha jih vse prekosi s trikratno hitrostjo. Edino izstrelki iz pušk in topov jo še prekosijo. In pri tem je živalca le prav majhna muha, po velikosti, obliki in barvi podobna čebeli, samo mnogo lažja. Nemogoče jo je ujeti v letu. Če leti mimo nas, zaslišimo samo kratek žvižg, ne vidimo pa nič. Tisto malo vzorcev, ki jih imajo v muzejih, so ulovili med počivanjem, ali pa so jih vzgojili iz jajčec in ličink. Učeni predavatelj je trdil, da bi natančni študij te živalce odkril morda marsikatero dopolnitev v letalstvu. Muha je doma v Ameriki in v Severni Evropi. Ena izmed njenih posebnosti je, da leže svoja jajca divjačini v nozdrvi, zlasti jelenom in srnam.

D a n s t r m e n j a ,

Zgodilo se je nekaj, kar me je spočetka prestrašilo. Sedaj razumem, da je to dobra in prijetna stvar!

Zo-Zo me je danes posadila v posodo z vodo. Z malim koščkom, ki ima prijeten vonj kakor cvetlica, mi je nadrgnila vse telo. Bila sem bela od pene kakor sivi Bo-Bo. Zo-Zo imenuje to milo...

Umila mi je peno, otrla do suhega in me ogrnila z žolto odejico. Ogrela sem se imenitno. Imela sem čiste ročice, nožice, trebušček in gobček. Počutila sem se izborno in godla sem veselo.

Sedaj se bom vsak dan umivala.

Spočetka sem bila osupla in prestrašena. Sedaj pa mi je dobro in prijetno. Ko sem se posušila, sem zopet stekla k posodi.

Toda Zo-Zo me je zadržala, govoreč:

»Dosti, dosti, Kaškica! Umivala se boš zjutraj, opoldne in zvečer.«

Začenjam čimdalje bolj razumevati govorico Zo-Zo. To me zelo veseli.

Zdi se mi, da tudi Zo-Zo in To že razumeta moje krike, godrnjanje in renčanje. Mar ni to težko?!

Če se veselim, odpiram na široko gobček in godem: »Ah! Ah! Ah!«

Če se čudim, kličem z grobim glasom, izgovarjajoč počasi: »O! O! O!«

Če vidim kakega tujca ali pa kaj, kar me vznemirja, mrmram: »Uh... uh...«

Zo-Zo in To zanesljivo razumeta, kaj jima pravim. Izpolnjujeta moje želje. Pomirita me, če se prestrašim. Ponoči se sklanjata nad mojim koškom in me pogrinjata z žolto odejico.

Zelo sem vzljubila to odejico. Toplo mi je pod njo, če pada mrzla megla na gore ali če veje veter.

Nikdar se ne ločim od svojih stvari. Pod pazduho nosim dnevnik, napisan na nekaj kosih skorje, in vlečem za seboj odejico. Ko se igram, maham z njo kakor Ori-Ori s klobučkom in godem. Vsi se smejejo in jaz tudi.

Danes je To vzal moje kose skorje in jih dolgo pregledoval. Mrščil je obrvi. Očividno je mislil. Naposled mi je oddal moj dnevnik in nekaj rekel Zo-Zo. Oba sta se smejala in me božala po glavi.

To sedaj vedno pazi, da ne bi pozabila in zgubila dnevnika. Sam skrbno poklada koščke skorje v košku. Povezal jih je, da bi se ne raztrosili.

O, ljudje so zelo modri in dobri!

D a n s r e č a n j a .

Zvečer smo dospeli do velike naselbine. Stanujemo v obširni koči, kjer je temno in mrzlo.

Zo-Zo je šla z menoj v vrt. Rastlo je tam pomarančno, mangovo in banansko drevje. Zelo dober vrt!

Nenadoma sem zagledala šimpanza in sem veselo vzkliknila. Šimpanz je sedel na visokem stebru. Bil je mračen in zamišljen. Zarenčala sem ter ga poklicala. Obrnil se je. Gledal je name z rujavimi očmi, polnimi žalosti. Dolgo je molčal. Naposled je tiho rekel:

»Ne morem priti k Tebi. Sem priklenjen na verigo...«

Na te besede je zažvenketal s tem, kar je imenoval verigo.

»Pregrizi to in steci k meni!« sem zaklicala.

»Ne morem!« je odvrnil, žalostno kimaje z glavo. »Moja veriga je železna. Trdo je to in zvoni pri vsakem pregibu.«

Molčala sva, a Zo-Zo je pazljivo poslušala najin razgovor.

»Ali ti je dobro pri ljudeh?« sem ga vprašala.

Ni takoj odgovoril. Premišljal je trenutek, potem pa je vzdihnil in zašepetal: »Ljudje so dobri zame... Krmijo me in napajajo... Le tega ne razumejo, da jaz brez prostosti ne morem in nočem živeti. Žalosten sem...«

»Kako ti je ime?« sem vprašala.

»Aka«, je zašepetal. »Tako so me imenovali starši...«

»Poznala sem Ako!« sem zaklicala. »Požrla ga je kača nad malo reko, v džungli!«

»Srečnež!« se je iztrgal vzdih iz prsi šimpanza. »Rajši bi umrl nego vlekel za seboj to železno verigo.«

Začela sem plakati. Zo-Zo me je pritisnila na prsi in nesla dalje.

Ubogí, ubogí Aka! Tako lep, tako velik šimpanz! Lahko bi bil brambovec, da celo vodnik svojega rodu. Tako pa sedi na stebru žalosten in samotén. Gleda na džunglo v daljavi in posluša, kako zvoni težka železna veriga.

Kako sta dobra Zo-Zo in To, da sta mi pustila svobodo. Zato nikdar ne zbežim od njiju. Zabavala ju bom in jima verno služila.

Kako sem srečna!

Danes sem tekala pred kočo. Našla sem palico in se igrala z njo. Spomnila sem se Ori-Orija, ki je hodil po dveh nogah, podpirajoč se s palico.

Zo-Zo je sedela pred kočo. Opazovala je mojo zabavo in se veselo smejala. Nenadoma sem opazila, kako se je iz trsove stene priplazila mala kača s ploščnato glavo in zlobnimi žoltimi očmi. Plazila se je k Zo-Zo, ki je ni videla.

Odhitela sem h kači, vlekla za seboj odejico in vihtela palico. Dohitela sem jo, ko je bila že pri nogi Zo-Zo. Udarila sem kačo po glavi z vso silo. Zvila se je v klopčič in tolkla z repom ob zemljo. Zo-Zo je pogledala in odskočila. Prihittel je To in pobil kačo.

»To je strupena kača!« je dejal. »Mala Kaška te je rešila.«

Zo-Zo in To sta me ljubkovala in gostila z različnimi sladčicami. Hrustala sem sladkor (joj, kako ga imam rada!) in bila zelo ponosna.

Sedaj razumem Ngu-Nguja, ki je pravil, da je ponosen, ker je pomagal ljudem v boju s smrtjo. Jaz sem tudi pomagala! Zato sem srečna in ponosna. Rešila sem ljubljeno Zo-Zo, dobro, jasno kot nebo!

Dan popolnoma novih doživetij.

Šli smo dvajset sedem dni.

Prišli smo naposled do še večje naselbine. Tu je bilo zelo mnogo belih ljudi. Cele trume jih je bilo. Zdi se mi, da vsi ljubijo Zo-Zo in Toja. Pozdravili so ju z radostnimi vzkliki.

Opoldne sta Zo-Zo in To sedla v veliko skrinjo, nad katero se je razpenjala streha. Jaz sem sedela v košku med Zo-Zo in Tojem. Namah je skrinja zaškripala, zahreščala, riknila. Čez hip se je stresla in naglo zakotalila.

Migala so drevesa, hiše, ljudje. Bežali so, ostajajoč za nami. Ne razumem, čemu so nenadoma postali tako majhni? Pregarjali smo

ptice, ki so se umikale na vse strani. V obraz mi je vel silen veter. Čudno to, ker listje na drevju se nikakor ni pregibalo!

Bala sem se malo. Pritisnila sem se k Zo:Zo in se takoj pomirila. Začela sem se razgledovati. Pred nami je sedel zamorec in vrtel kolo. Naša skrinja pa je skakala, se zibala in nas pretresala. Rikala je gluho in grozno.

Kmalu sem razumela, da dela to takrat, če so se pojavili na cesti ljudje ali živali. Na ta rik je vse šlo s ceste ali pa je zbežalo.

»Mala Kaška se prvokrat vozi z avtom!« je rekel smeje se To. Ta skrinja se torej zove avto? Čudna beseda!

Ko smo se ustavili za kosilo, sem opazila, da ima avto štiri zelo debela kolesa, da pije vodo, da glasno sope in neprestano renči.

Ali je avto strašnejši od leoparda in kače?

D a n s l o v e s a o d k r a j a .

Dolgo smo se vozili. Naposled smo dospeli do naselbine, ki se naziva mesto. Stoji ob vodi. To je velika voda, ker bregov ni videti. Modra kakor nebo. To je morje!

»Striček« Ori:Ori je nekoč omenil morje. Pravil je, da imajo ob njem beli ljudje svoje naselbine.

Hotela sem se napiti iz morja, toda voda je bila grenka in slana. Osupnilo me je to. Pljuvala sem in plakala. Zo:Zo mi je dala sladkorja. Takoj sem se potolažila, ko sem hrustala sladki, beli sladkor.

Ko sem sedela na bregu, se je splazil name velik črn pajek. Zlezel mi je na obraz. Hotela sem ga zapoditi. Ugrizel me je na veke in zbežal. Zakričala sem in začela jokati. To si je ogledal moje oko. Umival in mazal je veke. Zo:Zo mi je obvezala obrazek z belim ovojem in me položila v košek.

Nisem spala vso noč. Oko mi je strašno zabreklo in me bolelo. Zdelo se mi je, da mi gori vsa glava. Tresla me je mrzlica.

Tedaj mi je dal To neko kislo zdravilo in košček sladkorja. Še enkrat so mi umili veke, jih z nečim namazali, kar je grizlo in strašno peklo. Šele ko je Zo:Zo položila na oko namočeno rutico in mi vnovič obvezala glavico, sem naposled zaspala.

Vendar sem dva dni hodila z oteklim in spačenim obrazkom. Strašna sem bila! Vedno sem se ogledovala v skledici z vodo.

Nisem mogla niti pisati...

Sedaj je vse minilo. Že sem pozabila strupenega pajka in bolečine. Kako dobri in modri so ljudje! Ljubim ljudi!

Čedalje bolj razumevam sedaj besede Ngu:Nguja in Ori:Orija, ki sta dobro govorila o ljudeh...

Dedek Bo:Bo jih ni ljubil. Gotovo radi tega, ker jih ni poznal.

(Dalje prih.)

JELENA BILBIJA:

Miss Ekspres.

Na Topčiderskem brdu je neka roka prijela ubogo sivo mačko ter jo spustila v žep, ves umazan od tobaka. Pri vsakem koraku se je živalca stresla. Pred tremi dnevi so jo bili vzeli materi in jo vrgli v jarek, kjer je od lakote postala mršava, a razen tega so jo hudobni otroci še namazali z blatom.

Bog ve, kam in zakaj jo nosi zdaj ta po tobaku smrdeči žep? Jesenski dan je, koža se ji ježi, toplote pa ni od nikoder. Tudi v žepu ni toplo, ker je raztrgan in trd od maščobe. Od časa do časa jo pobozajo nežni prsti, ki pa tudi smrdijo po tobaku. Nazadnje pa, ko je zunaj že vse mračno, jo roka izvleče iz žepa in jo spusti na tlak.

Uboga mačka se od groze skoraj onesvesti. Kje se neki nahaja sedaj? Mimo nje začenjajo hoditi različni čevlji, opanke in škornji, nekateri pazljivo, da je ne pohodijo, drugi pa čisto brezobzirno. In priženo jo tako dalje do nekega ogromnega stroja, ki je strašansko puhal in sikal. Uboga mačica s Topčiderskega brda ni vedela, da je to železniška postaja in da je ta ogromna črna pošast, ki je tako puhala, lokomotiva Orient-Ekspresa. To je namreč najhitrejši vlak, ki vozi skozi Beograd in hiti vsak dan od Calaisa do Carigrada. Revica se je silno prestrašila in pred očmi se ji je vse zavrtelo v strašni hitrosti. In sama ni vedela, kako se je nenadoma znašla pod nekim vagonom in se potuhnila na progih. Šum in ropot je postajal vedno večji.

Mačica nekolikokrat tiho zacvili, nato umolkne. Bila je zelo izmučena in gladna. V tem trenutku pa nekaj strahovito zažvižga, da so jo kar zaskelala ušesa. Mačica preplašeno poskoči, žalostno zamijavka in hoče pobegniti. Tu pa začuje ženski klic in neka roka v usnjeni rokavici jo hitro zagradi in vrže skozi odprto okno v enega izmed vagonov.

— Tu imaš še to mačko za srečno pot, zakliče nekdo smeje se, ali vlak že hiti naprej in menda nikdo ni slišal teh besed.

V baržunastem kupeju je sedela neka gospoda. Ko je mačka priletela skozi okno, so vsi zakričali. Nekdo je vstal, odprl vrata in z nogo nagnal umazano žival.

Na hodniku stoje neki mladi gospodje in kade, a ko zapazijo mačko, udarijo v smeh. Eden ji puhne dim v obraz, da revici solze stopijo v oči. Zato zbeži na konec hodnika, da se umakne. Toda tam prihiti izza priprtih vrat nekega oddelka parfimiran kužek in začne strahovito lajati.

Mačica se naščeperi, braniti se hoče s poslednjimi močmi. Oni hudobni mladi gospodje prihite in še hujskajo to zadirčno ščene na njo, namesto da bi jo branili. In morda bi jo bil pes raztrgal, da se

niso v tem trenutku odprla vrata na hodniku. Vstopi sprevodnik, dobrodušen starec.

— Oho? Glej, glej! se nežno nasmehlja izpod svojih gostih, sivih brk. Muca mala! Odkod pa si?

— Mjav! odgovori mačica.

— Glej, kako si trudna. Kajpak, ti si gotovo nekakšna velika pustolovka, da si prišla celo semkaj. Ali si lačna?

— Mjav, mjav! mu hitro pritrdi žival.

— Seveda, lačna, trudna! Ti — izprijenka — si pobegnila od svoje mame! Sramota! Tako majhna...

— Mjav, mjav, mjav, je ugovarjala mačica.

— Nisi pobegnila? Torej so te vzeli od mame? I seveda, drugače ne bi bila tako gladna in umazana. Pa nič za to. Kaj bi sedaj, muca? Z mamó pojdi, revica.

Dobričina vzame mačko in jo nese v kuhinjo jedilnega voza. Oni hudobni gospodje in tisti zločesti kužek pa začudeno gledajo za njo.

Vsi sprevodniki in ostalo osebje Orient-Ekspresa so zelo vzljubili malo najdenko. Imela je vedno dobro hrano in ves dan je zadovoljno predla v sprevodniškem kupeju ali v jedilnem vozu. Smilila

se je vsem in mnogo rok je gladilo njeno sijajno sivo dlako. Bila je lepa: siva z belimi tačicami in drobnim belim znamenjem na čelu in na koncu repa. Zato so ji dali tudi lepo in moderno ime »Miss Ekspres«. Žena pa, ki snaži vagone, ji je privezala moder svilen trak okoli vratu. Tako napravljena Miss Ekspres je kakor prava dama sedela na mizi pri oknu ter si ogledovala reke, polja in mesta od Calaisa in Pariza do Carigrada.

Tako ji je srečno teklo življenje.

Ali nekega dne, ko je skočila iz vagona na neki postaji v Slavoniji, misleč, da so to Vinkovci, kjer stoji vlak dalje časa, je lokomotiva nenadoma zažvižgala in odbrzela. Muca je ostala na peronu. Našel jo je neki kmet.

— Glej, kako fina mačka je to!

Vtaknil jo je v svojo torbo in odnesel v vas, eno uro daleč peš od proge. V kmetovi hiši je bilo mali Miss Ekspres zelo dolgčas. Vse se ji je zdelo tako tiho, mrtvo in prazno v mali, čisti kuhinji in na zelenem vrtičku.

Bila je zgodnja spomlad. Miss je bila zelo zrasla in postala je jako pametna. Toda prejšnjega življenja v večni vožnji, v množici ljudi

ni mogla pozabiti. Sanjala je o čudovitih barvah neba, gozdov in morij, ki jih je bila nekdanj videla. In vedno, kadar je začula s svojimi tenkimi ušesi v daljavi ropot vlaka, jo je prevzela tiha otožnost, tiho žalovanje za onimi svetlo lesketajočimi se vagoni s širokimi okni. Kolikokrat jo je zavedla ta podzavestna želja, da se je plazila polagoma preko polja po mladem žitu, prisluškovala in dvigala gobček, a se vedno vračala, ker ni vedela za pot.

Ko pa je prišlo poletje v deželo in je bilo nebo lepo modro, je zlezla Miss skozi strešno okence na streho in od tam žalostno gledala v daljavo preko slavonske ravnine.

Enkrat pa, rano zjutraj, ko je polovica nebes že žarela v jutranji zarji, a na drugi polovici so se še smehljale zvezde, se Miss Ekspres prebudi. Zdramil jo je nekakšen šum iz velike daljave. Pozorno napne ušesa.

— Titata! Titata!

Neki davni, sladki občutek jo obide kakor mrzlica. Ah, kaj pa je to? Odkod?

— Titata! Titata!

Nalahno se spusti s strehe na vrt, se mehko pretegne, strese roso z nežnih nagljevih popkov in jih zbudi. Dvigne gobček in željno posluša.

— Titata! Titata!

In že mala Miss Ekspres urno preskoči ograjo in zdirja preko njiv in polj.

Tu in tam se ustavi in prisluškuje. »Titata« se čuje vedno bolj glasno. Siva mačica pa dirka vedno hitreje in hitreje. Lahko je sedaj našla pot do postaje.

Tam dremajo železničarji, potnikov je malo, a na nekem tiru vzdihuje mala lokomotiva.

V tem trenutku zazvoni signal. Železničarji se prebude, potniki se zganejo. Mali Miss od ginjenja stopijo solze v oči.

Po prvem tiru pridrvi kot vihra lokomotiva Orient-Ekspresa z lakiranimi vagoni.

Miss Ekspres zaigra srce, ko vidi krasne vagone s širokimi okni. Vlak se ustavi za trenotek, toda vsa vrata ostanejo zaprta. Naša mačica hitro skoči na gornjo stopnico enega vagona in glasno zamijavka. Vlak se že začenja premikati naprej. Ko bo začel drveti, bo uboga Miss odletela.

— Mjav! Mjav! kliče obupno. Tedaj se odpro vrata. Ko sprevodnik zapazi Miss, se silno začudi in razveseli. Hitro jo pograbi in odnese v kupe.

— Miss Ekspres! Miss Ekspres se je vrnila! je zadonelo po vsem vagonu. Vse roke so jo začele gladiti in vsi so jo pomilovali, a tudi ona jim je začela milo praviti, kako se ji je tožilo po njenem dragem domu — Orient-Ekspresu.

In spet je bila srečna kot poprej.

Miss Ekspres sedi ob vagonškem oknu, z modrim svilenim trakom ima prevezan vrat, ogleduje si divne pokrajine od francoske obale do Carigrada in posluša sladko uspavanko: Titata, titata ...

Tako je postala nekdanja mačica s Topčiderskega brda ljubljenska vseh potnikov Orient-Ekspresa. Od Calaisa do Carigrada jo pozdravljajo in ji mahajo z robci in ona bi jim gotovo ozdravljala z belo tačico, če bi znala ...

(Z dovoljenjem pisateljice prevedel P. V. B.)

Pa Belalang.

(Malajska pripovedka. Pripoveduje dr. A. Debeljak.)

Tri mesece pozneje so priplule tri ladje. Kot tovor so vozile drobcene račice, ki so se bile pravkar izlegle. Račic ni bilo ločiti od racakov. Ladje so spustile mačke in kapitan je krenil na suho h kralju Inderi Maji. Ko ga je Nj. Veličanstvo pogledalo, se je kapitan v znak ponižnosti usedel na tloravico in vljudno govoril: »Tisočkrat prosim odpuščanja, gospodar! Tvoj hlapec je na potu iz ene dežele v drugo. S seboj vozi naklad pravkar izvaljenih račic in bi rad vedel, katere bodo race in katere račmani. Če to razpoznaš, gospodar, ti tvoj hlapec prepusti vse tri brodove z nakladom vred. Ako pa tega ne spoznaš, gospodar, potem — tisočkrat prosim oproščenja — si tvoj hlapec izprosi tvoj riž; njegov naj postane.«

Nj. Veličanstvo je odgovorilo: »Prav, kapitan, daj mi tri dni časa. Tretji dan lahko prideš, privedi račke s seboj, razpoznal jih bom.«

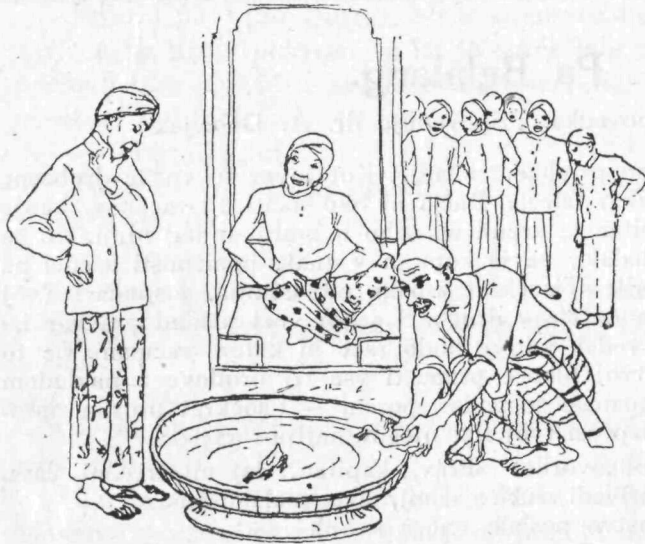
Nato je Nj. Veličanstvo poslalo enega svojih stražnikov po dvornega zvezdarja Pa Belalanga. Ta si je baš pripravljaj betel (tobak) za žvečenje. Stražar je vstopil in rekel: »O, dvorski astrolog, nalog imam, naj te naglo pripeljem!« Dvorski zvezdar pa je rekel: »Kaj se je naključilo, da me kliče kralj?« Stražar je odvrnil: »Priplavale so ladje, ki vozijo pravkar izlegle račice; vedeti hočejo, katere bodo race in katere račmani. Zato te kralj zove.« »Dobro,« je rekel dvorski zvezdar Pa Belalang, prijel za palico in potoval s čuvajem, dokler nista prišla k Nj. Veličanstvu v zaslužno dvorano. Nj. Veličanstvo se je ozrlo v dvorskega zvezdarja in velelo: »Pridi bliže, posvetovati se hočem s teboj.«

Pa Belalang se je bližal Nj. Veličanstvu z globokim poklonom. Nato je Nj. Veličanstvo izpregovorilo: »Kaj naj si mislim o tem, dvorski astrolog? Priplule so tri ladje in pripeljale s seboj račke, ki so se pravkar izlegle, in kapitan želi, naj mu povem, katere bodo race in katere racaki. Ako prav uganem, mi podari ladje, če ne pogodim, mu moram jaz dati to deželo. Sedaj mi povej, kako naj ugibljem?« Ko je dvorski zvezdar začul takšne besede, je skušal dobiti časa, upajoč, da mu bo Alah, vladar vseh svetov, medtem kako pomogel. Zato je takole govoril: »Po sreči imam doma čarodajske knjige, od katerih tri ali štiri obravnavajo zgolj o racah. Nadejam se, da dovoliš svojemu sužniku tri dni, ker bi rad proučil te knjige.« Nato je

Nj. Veličanstvo odgovorilo: »Dobro.« Pa Belalang se je s togo v srcu odpravil proti domu. Bal se je, kako se bo izkopal iz stiske, v katero je zabredel po svojih lažeh. In tako ni ne jedel, ne pil, ne spal, pač pa venomer ponavljal pri sebi: »Ja Allah, Ja Rabbi, Ja Sajdi, Ja Maulai — o Bog, o Gospod, o knez, o vladar! V tvoje roke se izročim v tej stvari, da bom mogel ločiti samičke od samcev.«

Od pomenka z Nj. Veličanstvom sta minila dva dneva in žalost Pa Belalangova zavoljo zadeve, ki si jo je bil nakopal, je bila velika. Tedaj je nastopila tudi tretja noč in po volji Alaha, velikega zapovednika, se mu je pojavil dober domislek: »Kaj, ko bi se peljal s čolnom k brodom in pogledal, kaj počenjajo račice?« In tako je veslal k ladjam, potihem, da ne bi

nihče slišal pljuskota. Dospel na mesto, kjer so bile tri ladje zasidrane, je vlekkel na uho, kaj se ljudje na ladji menijo. Po volji Alaha, ki je vsegamogočen, je bila kapitanova žena pravkar v razgovoru s svojim možem. Dejala je: »O kapitan, koliko časa bomo še tu zasidrani s temi račkami? Rada bi vedela, kako jih hočeš ločiti. Ako me zares ljubiš, mi povej, da bom še jaz to vedela.« Kapitan se je oglasil: »O ženica, cvet mojega srca, tega ti ne smem razodeti, bojim se, da bi utegnil kdo

slišati, kajti jutri mora kralj te dežele uganiti. Če ne zadene, bo vsa ta dežela moja: če pa pogodi, mu pripadejo vse te tri ladje... A ker te ljubim, ti povem, toda z nikomer ne govori o tem.« Žena je odvrnila: »Odkod naj bi se tukaj vzel tujec, sedaj okoli polnoči?« Kapitan ji je torej razodel: »Ako jih hočem ločiti, zlijem vode v veliko posodo. Tiste, ki se takoj potopijo, so račke; katere pa se pogreznejo šele pozneje, so racaki.« Ko je žena to čula, je molčala in nato sta zaspala do rana.

Ko je Pa Belalang vse slišal, je imel veliko veselje, in njegova dobra volja, dotlej povsem izumrla, je vnovič oživela. Zopet je veslal proti domu. Ko je prišel, ga je zapazila žena, Emak Belalang, stopila je ter mu odklenila vrata. Pa Belalang jo je vprašal: »Imaš riža, Emak Belalang? Lačen sem. Jutri si prinesem plačilo od kralja.« Žena je rekla: »Evo riža, le pojej ga!« Pa Belalang je sedaj razgrnil svojo obleko, sedel nanjo in se nasitil. Nato je blaženo zaspal. Drugi dan je zarana vstal.

Toda vrnimo se spet k povesti o kapitanu. Naslednje jutro se je navsezgodaj pripravil ter odrinil na breg v spremstvu svojega moštva, ki je nosilo račke. Kralj je sedel na svojem vladarskem prestolu med vsemi ministri, pridvorniki, stražarji in navadnimi ljudmi; vsi so hoteli biti pri redki prireditvi. Nato je kralj ukazal čuvaju, naj gre hitro po dvorskega zvezdarja. Čuvaj se je priklonil in se odpravil k Pa Belalangu. Rekel mu je: »Moj gospodar mi je zapovedal, naj privedem dvorskega astrologa; kapitan in vsi drugi ljudje so že zbrani v dvorani.«

Dvorski astrolog si je vzel betela s seboj ter se napotil k Nj. Veličanstvu. Ko je stopil v avdienčno dvorano, mu je kralj ukazal: »Pridi sem!« Dvorski astrolog Pa Belalang se je približal Nj. Veličanstvu. Nj. Veličanstvo je ukazalo: »Kako je s stvarjo, dvorski astrolog, ali si upaš razložiti račice od racakov?« Pa Belalang je odgovoril: »Tisočkrat prosim odpuščanja, za povednik, tvoj suženj je dovolj dolgo brskal po knjigah. Naposled je vendar našel v drobni knjižici. V tej stoji z dvema vrsticama tole zapisano: ‚Hočemo li pri račicah razpoznati race od racakov, tedaj moramo rabiti v ta namen vodo.‘« Nato je Nj. Veličanstvo velelo prinesiti veliko posodo iz zlata. Prinesli so jo ter jo postavili pred Nj. Veličanstvo. Zatem je reklo Nj. Veličanstvo: »Evo vode, dvorski astrolog!« Pa Belalang je govoril: »Torej jih spuščajte posamič noter: katera se takoj pogrezne, je račica, katera se potopi šele kesneje, pa racák.« »Spusti jih noter,« je ukazalo Nj. Veličanstvo. »Predlagam, da jih ti spuščaj, gospodar,« je rekel Pa Belalang. »Jaz tega ne razumem,« je odvrnilo Nj. Veličanstvo. Pa Belalang je vstal in spuščal race v vodo. Ko je bila prva posajena v vodo, se je brž potopila in Pa Belalang je pripomnil: »To je rasa, gospodar.« Zatem je položil drugo, ki se je pozneje pogreznila. Nj. Veličanstvo je izjavilo: »Ta živalca se je šele pozneje potopila!« Pa Belalang je pripomnil: »Če se je šele pozneje potopila, je racak, gospodar.«

Nato se je kralj ozrl v poveljnika ladje in mu rekel: »No torej, kapitan, je li stvar zares tako, kakor pravi moj dvorski astrolog?« Poveljnik brodov je odgovoril: »Tako je, gospodar, kakor pravi dvorski zvezdar. Kako je neki prišel na to?« Nj. Veličanstvo je izustilo tedaj: »Ako je stvar taka, naj vezir od njega prevzame ladje in mu dá nekaj živeža, da se bo mogel vrniti v svojo domovino.« Vezir je pozdravil s poklonom in odšel z ladjevodjo, ki je bil takisto pozdravil s priklonom. Ladje s tovorom vred je ta izročil zakladniku. Potlej se je napotil domov, v svojo očetnjava, s svojo družico in svojimi ladjarji. Imel je le suknjico, v katero je bil oblečen. Bil je hudo žalosten, ker ga je vest pekla, da je bil ženski zaupal skrivnost.

Kakor gre glas po deželi, je Nj. Veličanstvo pozvalo Pa Belalanga k sebi ter mu reklo: »O moj brat, o dvorski astrolog, poln modrosti. Iz hvaležnosti dam svojemu bratu ladjo s tovorom vred za darilo.« Pa Belalang je odgovoril: »Prosim tisočkrat oprostila, gospodar, tvoj suženj upa, da mu bo odpuščeno, če se drzne pripomniti, da je jako pravično, kar je ukrenilo Nj. Veličanstvo. Naj mi bo dovoljeno, prosim, da sprejemem ta dar, ker sem denar, ki sem ga dobil od Nj. Veličanstva, iz radosti že potrošil. Sedaj prosim, velitelj moj, da bi smel proč, igrati se moram s svojimi otroki.« Nj. Veličanstvo se je nasmejalo, rekoč: »Zakaj ne — moji mladiči se bodo radi kratkočasili s tvojimi otroki, to ni nič. In ladjo ti poklonim.« Pa Belalang je odgovoril: »Dobro, gospodar.« Potlej je Nj. Veličanstvo naročilo, naj se brod zasidra nasproti Pa Belalangovi hiši.

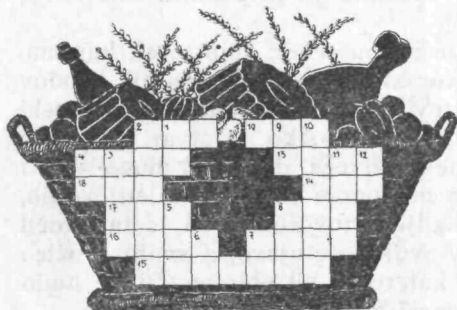
(Dalje prih.)

Naše uganke.

1. KRIŽALJKA.

Pomen besed.

Navpično:

1. Pijača. 2. Kraj v šmarskem srezu. 3. Vodilne besede. 4. Ime soglasnika. 5. Les za oporo. 6. Ime soglasnika. 7. Glas domače živali. 8. Tolkač. 9. Predlog. 10. Svet med gorami. 11. Oblika vode. 12. Okrajšan veznik.

Vodoravno:

2. Del glave. 4. Moško ime. 7. Žensko ime. 8. Začimba. 13. Jutranji svit. 14. Križ vulja. 15. Velikonočni spev. 16. Varnostna naprava. 17. Krajevni prislov. 18. Obkrajni prostor. 19. Del stavbe.

2. VELIKONOČNI FILM.

s	●	●	a
k	●	●	s
p	●	●	a
s	●	●	g
š	●	●	o
g	●	●	m
k	●	●	a
h	●	●	n
v	●	●	a
k	●	●	m
d	●	●	a
s	●	●	n
r	●	●	a
k	●	●	g
k	●	●	a

Vstavi namesto pik črke, da dobiš: 1. nočno ptico, 2. velik ogenj, 3. zelenjad, 4. zimsko padavino, 5. čevljarско orodje, 6. kar sledi blisku, 7. jutranjo jed, 8. hudo korenino, 9. bajno bitje, 10. goro blizu Ljubljane, 11. lepo lastnost, 12. največjo žival v džungli, 13. boleče mesto, 14. črto brez konca, 15. plazilca.

Vse tretje črke, čitane od zgoraj navzdol, povedo prijetno voščilo g Doropoljskega.

3. ZLOGOVNICA.

Vanda — Niko — Katica — Roman — Anica — Ante — Cilka — Nande — Iva — Adolf.

Postavite imena teh deklic in dečkov v drugačnem vrstnem redu drugega pod drugega, da boste iz njih začetnih črk od zgoraj navzdol čitali ime in priimek znamenitega slovenskega pisatelja!

4. ZASTAVICA V PODOBAH.

5.

BESEDNA UGANKA.

Dvajset peterim vodnica,
prva na čelu stoji,
deci žarijo se lica,
ko jo modrosti uči.

Druga svetlobe ne mara,
v plašč se zavija teme,
če me poznanje ne vara,
dan jo sovraži nad vse.

Celota cerkvenemu letu,
praznikom vsem je vladar,
draga je mlademu svetu,
Vesne pripelje jo žar.

*

REŠITEV UGANK IZ ŠESTE ŠTEVILKE:

1. Demant: 1. s, 2. os, 3. sto, 4. osat,
5. topas, 6. pastor, 7. Paros, 8. Sora, 9. osa,
10. so, 11. s.

2. Besedna uganka: kot-o-riba (Koto-
riba).

3. Krogi: Denar je sveta vladar.

4. Skrivnostni kvadrat: 1. klop, 2. levo,
3. oves, 4. post.

5. Risba: »V cerkev pa je v tem tre-
nutku skozi visoko okno pred velikim ol-
tarjem zaplal od zlatega mesta v oblakih
širok pramen zlate solnčne luči, ki je s
sijajem objela klas in grozd na pozlačenih
vratcih. — Poldek pa je ležal mrtev v ma-
terinem naročju.« E. Gangl: Zlato mesto,
štev. 5., stran 120.

Vseh pet ugank so prav rešili:

Lidija Lavtizar, Joško Tejkal, Vladko
Bonač, Babič Miloš, Dragica in Ljubica
Kosem, Damjan Kozak, Fran Adamič, Ivan
Plevel, Žerjal Anton, Franjo Zorman, Bi-
tenc Tatjana, Drago Šega, Vandot Sonja,
Olga Gnjezda, vsi iz Ljubljane; Radovan
Vrabl, Mila in Sonja Plaskan, Mira Ferli-
čeva, Herman Vidmar, Jasna Princ, Kozinc
Saša, Bruno Faninger, Založnik Ljuba,
Branimir Hojnik, Anica Čepe, Mihelič Mir-
ko, Ribarič Vlasta, vsi iz Maribora; Zalo-
kar Srečko, Marijan Grohar, Ivan Fajgej,
Zoran Jerin, vsi iz Celja; Živka Flajšman,
Kambič Vinko, Marica Vranešič, Konda
Jožica, Drobnič Jožica, Zinka Ruch, Murn
Jožica, Zalokar Štefka, Stipanič Nada, vsi
iz Metlike; Vlasta Hamrla, Trbovlje; Šte-
fica Jug, Laško; Pelko Vanda, Toplice pri
Zagorju; Miloš Bučar, Ruše pri Mariboru;
Lavrič Tonček, Rogaška Slatina; Drašček
Stojan, Zalog pri Ljubljani; Dobrajc An-
ton, Ostrožno pri Ponikvi; Kafol Marko,
Petrič Ivana, Ptuj; Mejak Mojca, Toplice
pri Zagorju; Stanislav Hrašovec, Petrova-
radin; Boncelj Primož, Zagreb; Weingerl
Vladimir, Šoštanj; Ivo Mihev, Podpeca pri
Prevaljah; Makuc Boris, Žitečka vas; Top-
lak Karola, Ptuj; Kurnik Majda, Velenje;

Šalamun Bojan, Ptuj; Kobè Mladena. No-
vo mesto; Zvonko Kožel, Šoštanj; Anica
Semova, Ljubno ob Savinji; Herman Suchy,
Niš; Kaiser Milka, Dravograd; Elza Millo-
nig, Guštanj; Janša Marica, Žagar Vinko,
Bohinjska Bistrica; Vladko Jenko, Hrast-
nik; Tušek Mirko, Kranj; Nada Jurišič,
Gradac; Anica Sancin, Sv. Barbara v Slov-
goricah; Zmagoslav Dolenc, Grosuplje;
Nada Uršič, Čatež ob Savi; Besednjak Se-
bastjan, Dornava pri Moškanjih; Droč Bo-
ris, Vidonci; Defranceschi Bojan, Beograd;
Adolf Veržun, Dravograd; Ivan Žunter,
Podpeca; Mira Šentjurc, Slovenjgradec;
Franc Hendler in nekdo iz Ljubljane, ki se
ni podpisal; Pečar Danka, Zagreb; Roš Bo-
žica, Dol pri Hrastniku; Pollak Ljudmila,
Grosuplje; Dušan in Boris Dernovšek, Sv.
Barbara v Slov. goricah.

Štiri uganke so rešili:

Niko Koritnik, Ljubljana; Ljubomir
Petek, Brežice ob Savi; Slavko Hočevar,
Metlika; Maruška Rupnik, Kumbor; Božja
dan Pogačnik, Maribor; Mira Berlot, Litija.

Tri uganke je rešila:

Mimica Ibovnik, Bled.

Dve uganki sta rešili:

Anica Zdolšek, Sv. Jurij ob južni žel.;
Mina Olivotti, Bled.

Eno uganko je rešil:

Danilo Močnik, Guštanj.

*

NAGRADE.

Žreb, naš muhasti sodnik, je to pot
tako-le razdelil nagradne knjige:

1. Žagar Vinko, Boh. Bistrica:
Gangl zbrani spisi, VII. zvezek.

2. Dragica in Ljubica Kosem,
Ljubljana: Šilih, Nekoč je bilo jezero.

3. Zalokar Štefka, Metlika: Ra-
pè, Mladini, VI. zvezek.

4. Kafol Marko, Ptuj: Baukart,
Marko Senjanin — slovenski Robinzon.

5. Tušek Mirko, Kranj: Komanova,
Narodne pravljice in legende.

Vsem nagrajencem obilo zabave pri či-
tanju!

V deveti (majski) številki razpišemo
spet nove nagrade! Na svidenje!

Zapomnite si tole!

Velikani-debeluharji med sesalci so
kiti, ki dosežejo dolžino do 25 m. Tak mora-
ski mogočnej ima težo tridesetih slonov.

Žive autobuse bi lahko imenovali žer-
jave. Kadar se te ptice selijo v toplejše
kraje, prenašajo kaj rade na svojem
ogromnem vratu manjše ptice kot brez-
plačne potnike.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Danes hočem opisati Vašim koticarjem mednarodno skakalno smuško tekmo, ki se je vršila pretekli mesec na Poljeh.

V nedeljo, dne 22. februarja se je pripeljal dolg vlak v Boh. Bistrico. S tem vlakom so prišli v Bohinj radovedni gledalci gledat našo odlično sportno prireditev. Na kolodvoru je vse povpraševalo za pot k skakalnici, kamor so jih mnogo tudi prepevaljali vozniki in kočijaži.

Popoldne se je pričela tekma. Pri skakalnici je bilo zbranih vse črno radovednežev, ki so željno pričakovali pričetka. Ko je že skočil prvi skakalec, so se za njim vrstili njegovi tovariši skakalci. Vsakemu je ljudstvo bolj ali manj ploskalo in ga pozdravljalo z »živio« klici. Toda marsikateremu se je skok ponesrečil in je telebnil kakor je dolg in širok po tleh. Za tega pa ni bilo »živio« klicev in ploskanja. Prvenstvo si je priboril neki Norvežan. Pravijo, da se je pri izvrstnem skakanju malce potelkel. Pozdravlja Vas

Malenšek Štefan, Boh. Bistrica.

Spoštovani g. Doropoljski!

Vem, da bo vsakogar zanimalo, kako so potekle mednarodne smuške tekme v Bohinju. Zato sem sklenil, da Vam malo opišem potek teh tekem, ki so častno ponesle po svetu ime našega kraja.

Bohinjci so se temeljito pripravili za to prireditev. Vse je bilo najsvečanejše okrašeno. Na postaji je bil lep slavolok, pred občinskim domom so visele zastavice nekaterih evropskih držav, a iz vsake hiše so plapolale državne trobojnice. V nedeljo je prišlo mnogo ljudi. Po cestah je vrvela množica ljudstva. Najbolj živahno je bilo na poti od postaje do Sv. Janeza. Vsi vozniki so imeli polne vozove, sani za sanmi so drsele k Sv. Janezu. Popoldne ob dveh je bila skakalna tekma, katere se je udeležilo mnogo ljudstva. Na tribuni so bili: kraljev zastopnik, ban, podban, godci, novinarji, sodna in zdravstvena komisija. Vsakega tekmovalca je ljudstvo navdušeno pozdravilo. Zmago je odnesel Nor-

vežan Guttormsen, a takoj za njim so bili Čehi. Ob petih se je ljudstvo razšlo. Zvečer se je vršil v hotelu »Sv. Janez« svečan banket. V ponedeljek je bila tekma na 30 km, sneg je bil dober. Zmago so odnesli Čehi. Zvečer je bila v hotelu »Sv. Janez« razdelitev nagrad. Čehoslovak Šimunek je dobil naslov jugoslovenskega prvaka. Tako je bil končan program mednarodnih smuških tekem v Bohinju.

Vas in vse Vaše koticarje iskreno pozdravlja

Remic Janez, Boh. Bistrica.

Odgovor:

1

Draga Štefan in Janez!

Oba — vsak po svoje — sta mi popisala važen sportni dogodek v domači vasi. Tako je prav. Pisma mojih dragih koticarjev naj ne vsebujejo samo suhoparnega naštevanja predmetov, ki so jim najljubši in člankov, ki jih v »Zvončku« najraje bero, ampak opise zanimivih dogodkov, lepih prireditev in izletov, naravnih krasot, imenitnih stvari in tako dalje.

Iz takih pisem vsi čitatelji kaj izvedo, iz praznih pa — nič.

Vrta mlada Bohinjca lepo pozdravlja
Gospod Doropoljski.

Spoštovani g. Doropoljski!

Ne zamerite, ker Vam nisem še nikdar pisala. Vaš cenjeni list imam naročen prvo leto. Jako rada ga čitam. Najbolj mi ugajajo prigode male opice »Kaške«.

Hodim v 4. razred v Kamniku. Jako rada se učim, najbolj me zanimata zgodovina in domoznanstvo, pa tudi drugi predmeti me vesele.

Upam, da boste tudi moje pisemce priobčili v »Zvončku«.

Srčno Vas pozdravlja

Pavčková Ivanka iz Kamnika.

Odgovor:

Draga Ivanka!

Zdaj je pa »Kaška«, dete prostrane, svobodne džungle že ubogi ujetnik. Boš videla, kaj vse je doživela med ljudmi in kako ljubko nam o vsem pripoveduje.

Ali si na novem vašem drsališču že bila? Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Iz mladih peres . . .

(Prispevki „Zvončkarjev“.)

ZAVIDLJIVA ČAROVNICA.

Živela je v davnih časih grda in hudobna čaravnica. S sinom Snetrosom je prebivala v gradu na golem griču, ki se je imenoval Pusto Brdo.

Okoli griča se je razprostirala prijazna in lepa vasica. Na koncu nje se je dvigala ponosna hiša očeta Stareta. Stare je bil zelo premožen kmet. Bog mu je dal pet otrok, izmed katerih je bila najlepša, osemnajstletna Anica. Kadar je šla v 'ne deljo k službi božji, so si šepetali ljudje: »To je ponos naše vasi.«

Čaravnica Pustega brda je bila jako grda, a domišljevala si je, da je najlepša. Ko je izvedela o Aničini lepoti, se je silno razhudila in sklenila Anico pogubiti.

Bližal se je dan županovega godu. Župan je priredil veliko gostijo in na njo povabil vse odlične vaščane, med njimi seveda tudi Stareta in njegovo Anico. Kmalu je o tej gostiji izvedela čaravnica, hudobno se je zarezala in rekla: »Zdaj te imam, ne boš mi ušla!«

Neštevilne zvezde so pokrivalo nebo, ko sta se odpravila Stare in Anica h gostiji. Župan je bil izredne volje. Zabavali so se sijajno in seveda tudi plesali. Bil je že blizu polnoči, kar pride javit hlapec, da čaka pred vrati tuj eleganten gospod, ki želi govoriti z županom. Župan veli, naj vstopi. In res pride v sobo mlad gospod, rekoč: »Dragi vaščani, slišal sem, da praznujete god gospoda župana, katerega prosim za dovoljenje, da se tudi jaz udeležim njegove gostije!« Župan mu je to seveda rad dovolil. Ta mladi gospod pa ni bil nihče drugi kakor izpremenjena čaravnica. Nekoliko časa se je lepi gospod zabaval z gosti, nato pa je naprosil Anico za ples. Prav tedaj pa udari v zvoniku polnoči. Nenadoma nastane v dvorani strašna tema, začuje se silen pok in čaravnica odnese Anico na svoj grad. Gostje so se prestrašeni razbežali. Oče Stare je takoj pogrešil svojo hčer. Vaščani so se zbrali okrog njega ter ga tolažili. A on je rekel žalosten: »Bog vedi, če bom še kdaj videl svojo Anico, moje vse. Uboga hčerka!« Dolgo so se pomenkovali in ugibali, kdo bi mogel to storiti. Kar reče sosed Štempihar: »Kje pa je oni elegantni gospod?« Vsi so se začudili. Preiskali so vse, a o lepem mladeniču ni bilo ne duha ne sluha. Tedaj pa pade Staretu nenadoma ta strašna misel v glavo: »Kaj, če je bila oni lepi mladenič — čaravnica!« Silno se prestraši. Pove to županu in drugim gostom. Vsi so ostrmeli. Nato reče župan: »Ako hočemo rešiti Anico, moramo na vsak način pred grad in se tam to vsem prepričati. Marsikateremu so se ob tej misli potresle hlače. Zakaj s čaravnico si ni upal nihče imeti opravka. Samo Novakov Janez se je široko zasmeljal

in stopil pred Stareta: »Hej, oče Stare, kaj mi daste, ako vam rešim hčer!« Pogledal ga je Stare od nog do glave in s tresočim glasom rekel: »Pobič, pobič, ne skušaj se s hudobno čaravnico, zakaj ona je mogočna. Ako pa mi rešiš hčer, ti . . . ti jo dam za ženo!«

Janez je poskočil, zavriskal, se zavrtel na peti in zapel: »Še danes bo Ančka moja!« Odšel je domov, vzel s seboj tri leskove šibe in steklenico blagoslovljene vode. Nato se je vesel odpravil proti gradu. Zvezde so žarele na nebu in mesec se je široko smejal Janezovi smelosti. V zvoniku je udarila ena. Janez je požuril korake in se trikrat zaporedoma prekrizal. Čaravnica pa si je med tem izmislila zvijačo. Pred gradom v parku je skopala globoko jamo. V njo naj bi padel tisti, ki pride tod mimo. Ravno proti tej grozni jami je korakal naš Janez. Bil je vesel in še slutil ni, kakšna usoda ga čaka. Nenadoma mu je zmanjkalo tal. Maha z rokami po zraku, a zaman, niti najmanjše vejice ni, da bi se prijel za njo. Gotovo si boste mislili, dragi čitatelji, da se je Janez ubil. Kaj šel! Lepo se je vsedel na trdi kamen. Pogledal je proti nebu in vzdihnil: »Zdaj sem pa ujet!« Z grajskega okna pa se začuje oduren glas: »Le sedi, le sedi na limanici ti čak, Anice ne dobiš!« Janez se je milo razjokal, kajti vedel je, da je Anica v čarovniških rokah. Ta jok in to vzdihovanje pa je slišal Stare, ko je čakal Janeza pred parkom. Brž je tekel v vas, zbral vaščane in odkorakal z njimi po drugi poti pred grad. Od tam je vprašal čaravnico, kaj da zahteva za Anico. A čaravnica se še zmešnila ni. Ko jo je Stare v tretjič pobaral, je rekla: Vrnem ti jo samo pod pogojem, da jo čez štiri leta daš mojemu sinu za ženo!« Stare je v strahu in obupu vse obljubil. Čaravnica je zavila Anico v črn plašč, izrekla nekaj čaralnih besed, in dekle se je znašlo pred očetom. Radostna sta se objela oče in hčerka. Vsi so se židane volje odpravili proti vasi, vzeli dolge vrvi, se vrnili h gradu in rešili še Janeza.

*

Milo in toplo je sijalo solnce četrto pomlad po tistem dogodku. Na Staretovem posestvu pa ni bilo več tako živahno kakor druga leta. Tisti dan je sedel Stare pred hišo na klopi. Vidno se je postaral v štirih letih. Njegov hrbet je bil upognjen, oči udrti in kalne. Ves je bil zamišljen. Hčerka Anica pa je veselo prepevala gori v svoji sobi. Poslušal jo je njen oče. Dvignil je glavo in pogledal proti gradu. Zmagoslavno je stal na vrhu griča in gospodaril vsej okolici. Vstal je Stare in poklical Anico, naj sede poleg njega. Prišla je lahnih in veselih korakov. Pogladi ga je po sivih laseh in rekla: »Preljubi

očka, zakaj ste tako žalostni?« Stare je težko vzdihnil in pričel: »Vprašuješ me, hčerka moja, zakaj sem žalosten. Saj moram biti, ker sem nesrečen!« »Nesrečen očka, zakaj?« ga je vprašala Anica. »Poslušaj me, draga hčerka; gotovo se še spominjaš, kako težko smo te rešili iz rok zlobne čarovnice. Rešil sem te pa na ta način, da sem te po štirih letih obljubil čarovničnemu sinu za ženo. Toda draga hčerka, ne boj se, zateci se k Materi božji, ona ti bo pomagala!« Ni se jokala Anica, tiho je vstala in odšla v cerkev. Tam pa je pokleknila in goreče molila: »Mati nebeška, ti pomočnica sirot, pomagaj tudi meni nesrečnici!« Goreče je pogledala Ma-

riji v oči in zazdelo se ji je, da ji je Marija pokimala. Potolažena se je vrnila domov.

Vse je že spalo na Staretovem posestvu, samo gospodar se je premetaval po postelji in čakal čarovnice. A čakal jo je zaman. Zunaj pa je razsajal vihar in močno je treskalo. Nenadoma razsvetli blisk vso vas in močan tresk udari Staretu na uho. Čez nekoliko časa pa se že začuje po vasi klic: »Grad je v plamenih!«

Tako je bila rešena Anica in z njo vred vsa vas. Čarovnica in njen sin sta zgorela v gradu. Čez teden dni pa so pri Staretovih praznovali veselo svatbo. Janez in Anica sta postala srečna mož in žena.

Elza Kunčeva, Ljubljana.

V nedeljo 2. marca je bil v Dubrovniku krst novega jugoslovanskega parnika »Princ Andrej«. Krst parnika »Kraljica Marija«, ki mu je kumovala kraljica sama, se je pa vršil 7. marca v Splitu z velikimi svečanostmi. Ta parnik je opremljen z najmodernejšim udobjem. Ogromna jedilna dvorana ima prostora za 200 oseb. Na ladji bodo dnevno prirejali koncerte in druge zabave; izhajal bo na njej tudi dnevnik z najmodernejšimi vestmi iz vsega sveta.

Neka ameriška statistika navaja, da je na svetu 24 milijonov radio-naročnikov in seveda prav toliko aparatov. Samo na Zedinjene države jih odpade od tega števila 10 milijonov in pol.

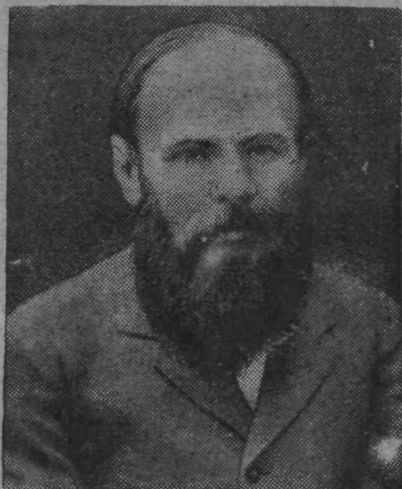
V Italiji so imeli pretekli mesec hudo zimo. Srednja Italija, ki je po navadi obvarovana hude zime, je imela nekod do 1 meter snega. Koncem preteklega meseca so divjali po vsej gornji in srednji Italiji hudi snežni viharji, ki so prizadeli veliko škode na telefonskem in brzojavnem omrežju, pa tudi na železnicah so snežni plazovi zaustavili promet.

Na parniku »Leander«, ki je bil koncem meseca februarja na potu iz Bremena v Rigo, so eksplodirali sodčki z bencinom in oljem. Eksplozija je bila tako močna, da je parnik popolnoma razneslo. Mornarji so pravočasno pobegnili z ladje in se rešili na ledene plošče.

Nad mestom Hankouom in njegovo okolico na Kitajskem so divjali te dni silni snežni viharji, kakršnih že dolgo let ne pominjo. Kolikor se je moglo dognati,

je postalo žrtev snežnih viharjev 61 ljudi, mnogo pa jih je hudo ranjenih. Med mrtvimi je tudi 36 potnikov železniškega vlaka na progi Hankou-Peking, ki je skočil v viharju s tira. Pri tej nesreči je bilo ranjenih 72 ljudi. V mestu samem je vihar podrl 5 hiš, ki so pokopale pod seboj 25 ljudi.

Pretekli mesec je ves kulturni svet praznoval 50 letnico smrti enega največjih pisateljev, romanopisca Fedorja Mihajloviča Dostojevskega. Ta znameniti Rus je napisal mnogo odličnih, globokih del, ki so prevedena na vse jezike. V slovenščini imamo med drugimi njegove romane: Zlo-

čin in kazen, Ponižani in razžaljeni, Besi, Zapiski iz mrtvega doma, Selo Stepančičkovo in Bratje Karamazovi.